

Länsförsäkringar Västerbotten

Årsredovisning

2017

Länsförsäkringar
Västerbotten

Närhet skapar trygghet

Vi finns där du finns. Länsförsäkringar Västerbotten är ett lokalt och kundägt bolag med Västerbotten som enda marknad. Vi erbjuder våra kunder komplett ekonomisk service, med tjänster kring bank, försäkring och fastighetsförmedling under ett och samma tak.

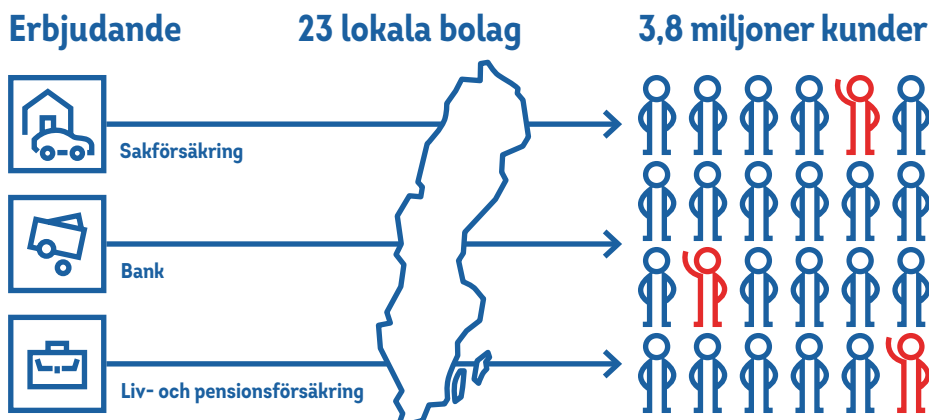
Vi har kontor i Umeå, Skellefteå och Lycksele. Antalet anställda är 177 (omräknat till heltid). I såväl beslut som utförande arbetar vi nära våra kunder som får ta del av överskott i verksamheten i form av återbäring eller sänkta premier.

Som kund i Länsförsäkringar Västerbotten är du nämligen delägare. Det innebär att du har inflytande i företaget genom fullmäktige som består av valda representanter för försäkringstagarna. Fullmäktige väljer i sin tur styrelsen som tillsetter vd.

Om länsförsäkringsgruppen

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB, som är bankens moderbolag. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkringskunderna, och kundägandets principer utmärker även bankverksamheten. Genom respektive länsförsäkringsbolag får kunderna ett helhetserbjudande inom bank, försäkring och fastighetsförmedling. Utgångspunkten är den lokala närvaron och förankringen – erfarenheten visar att lokal beslutskraft, kombinerad med gemensam förvaltning och affärsutveckling, skapar ett mervärde för kunderna. Grundläggande är också en långsiktig omsorg om kundernas trygghet: Det finns inga externa aktieägare och kundernas behov och krav är därför det primära uppdraget. Länsförsäkringsgruppen har mer än 3,8 miljoner kunder och cirka 6 400 medarbetare.

Innehåll

Inledning

- 4 Året i korthet 2017
- 5 Vd har ordet

Verksamheten

- 6 Samverkan som stärker
- 8 Förvaltningsberättelse

Finansiella rapporter

- 11 Femårsöversikt för Koncernen
- 12 Resultaträkning Koncernen
- 13 Resultaträkning Moderbolaget
- 14 Resultatanalys Moderbolaget
- 15 Rapport över finansiell ställning för Koncernen
- 16 Balansräkning för Moderbolaget
- 18 Rapport över förändringar i eget kapital
- 19 Kassaflödesanalys
- 20 Noter

Övrig information

- 40 Revisionsberättelse
- 44 Styrelse och revisorer
- 45 Fullmäktige
- 46 Ordlista

Bolagsstämma 2018

Ordinarie bolagsstämma hålls på Umeå Folkets Hus fredagen den 13 april, klockan 13.00.

Redovisningen är framtagen av Länsförsäkringar Västerbotten i mars 2018. Styrelsen är fotograferad av Edel Photo AB, samt Fotograf Paulina AB.

Det finansiella året 2017

Viktiga händelser

- Under året har det sista steget av överlåtelsen av Sjuk- och olycksfallsförsäkring för vuxna från Länsförsäkringar Sak genomförts.
- Banken ligger nu på tredje plats i länet, sett till marknadsandelar på privatmarknad.
- Trygga Mäklarna i Umeå AB är ny franchisetagare för Länsförsäkringar Fastighetsförmedling i Umeå. Länsförsäkringar Västerbotten äger 76 procent av aktierna i detta bolag per 2017-12-31.
- Länsförsäkringar Västerbottens styrelse har under året beslutat att investera 100 Mkr i fastighetsbolaget Lansa. Lansa ägs av Länsförsäkringar Västerbotten och fem andra länsförsäkringsbolag.
- På bolagsstämman i april valdes Maria Wallin Wällberg till ny styrelseordförande i Länsförsäkringar Västerbotten.
- Under året har bolagets vd bestämt sig för att gå i pension under 2018. Arbetet med att rekrytera en efterträdare har påbörjats.

Affärsvolym bank:
14,7 mdr

+15%

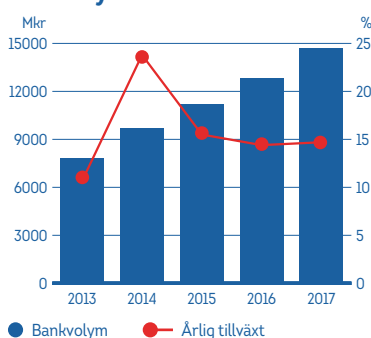
Antal Pluskunder:
16 952

+9,9%

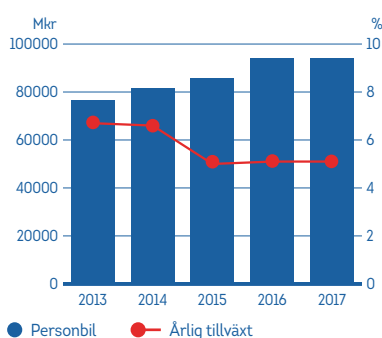
Antal försäkrade personbilar:
94 065

+4,3%

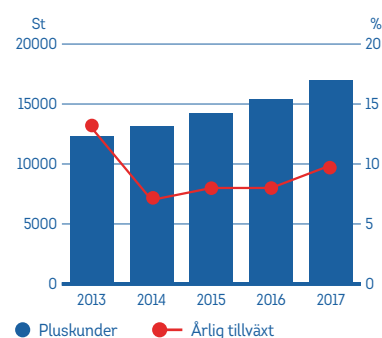
Bankvolym

Personbil

Pluskunder

Nyckeltal 2017

Koncernen

Resultat före skatt, Mkr	269,1	Skadeprocent f.e.r., %	75,3
Balansomslutning, Mkr	5 129,1	Driftskostnadsprocent f.e.r., %	16,2
Konsolideringsgrad, %	353	Totalkostnadsprocent, %	91,5
Antal anställda	177	Antal kunder	141 646

Försäkringsrörelsen

Tillsammans skapar vi en trygg framtid i Västerbotten

Vd har ordet: Ett riktigt bra år med positiva resultat inom samtliga verksamhetsgrenar, och dessutom en fortsatt stark marknadstillväxt inom både bank och försäkring. Så sammanfattar jag 2017.

Årets resultat hamnar på 269 Mkr och för första gången i bolagets historia visar bolaget positiva resultat inom samtliga affärs- grenar: **sakförsäkring, bank och liv**. Trots ett antal storskador under året, framför allt inom segmenten Lantbruk och Företag, har skade- utfallet varit i nivå med budget. Inom finans är resultatet ett av de bästa på se- nare år, trots ett ganska svajigt år på börsen. Sammantaget är vårt fi- nansiella resultat 240 Mkr.

Stabil tillväxt och fler helkunder

Vi växer inom samtliga verksam- hetsgrenar och ökar också våra marknadsandelar inom bank och försäkring. Särskilt glädjande är tillväxten av Pluskunder, vårt helkundskon- cept. Under året är nettoökningen 1 531 nya pluskunder och sammantaget är det nära 17 000 kunder som väljer att samla både sitt bank- och försäkrings- engagemang hos oss.

Reviderad affärsidé och uppdaterad vision

Under året har vi arbetat fram en ny vision för bolaget, samt reviderat affärsidé. Vi ska gå i takt med vårt omgivande samhälle och framför allt den digitala utvecklingen ställer delvis nya krav på oss som företag. I ett ömsesidigt ägt bolag som vårt är det en självklarhet att vi finns till för våra kun- der – och ägare. Men vi sätter högre mål än så, i såväl leverans som upplevelse. Det visar sig inte minst i vår uppdaterade affärsidé: *”Vi är ett kundägt och lokalt bolag som med engagemang skapar trygghet och mervärden för västerbottningarna.”*

Som lokalt bolag, med Västerbotten som enda marknad, är det viktigt för oss att verka för ett tryggare och mer hållbart samhälle. Inom länsförsäkringsgruppen finns en uttalad målsättning att arbeta efter FN:s 17 Globala

mål för hållbar utveckling, och vi i Väster- botten har redan flera av dessa mål på vår agenda. Vi har bestämt oss för att ta en än mer aktiv roll i samhället vad gäller trygghet och hållbarhetsfrågor, och vår uppdaterade vision belyser just detta: *”Tillsammans skapar vi en trygg framtid i Västerbotten.”*

” Vi är ett kundägt och lokalt bolag som med engagemang skapar trygghet och mervärden för västerbottningarna.

Skadeförebyggande verksamhet och samhällsengagemang

Under året har vi genomfört flera aktiviteter med fokus på trygghet. Vi har delat ut reflex- västar i länets samtliga femton kommuner under en månadslång turné i september/ oktober. Under turnén *Vi syns i Västerbotten* fick vi tillfälle att träffa våra kunder på deras hemmaplan och prata om vikten av att synas i trafiken. Vi har också inlett ett samarbete med Västerbottens Fotbollsforbund – Grönt kort för fair play – med syftet att uppmuntra ett schysst spel på fotbollsplanerna runt om i länet. I maj invigdes också Hjältarnas Hus, ett projekt vi engagerat oss i under flera år.

Nytt huvudkontor

Vårt nya huvudkontor har färdigställts under året. Redan 2011 påbörjades plane- ringen av ett nytt kontor då vi kunde se att vi inom en snar framtid skulle bli väldigt trångbodd i befintliga lokaler. Startskottet för det nya kontoret gick hösten 2015 och nu när vi kan se det färdiga kontoret måste jag säga att det överträffat mina högt ställ-

da förväntningar. Det är ett modernt kontor som sätter kunden i centrum. Det under- lättar och stödjer våra kundmöten, med en inbjudande atmosfär och miljö för såväl kunder som medarbetare. Att kontoret upp- fyller de högt ställda kraven på god arbets- miljö är en självklarhet. Själva byggnaden är

miljöcertifierad enligt BREEAM, med ett tydligt hållbarhetsfokus. Konto- rets tema *Från kust till fjäll* speglar vår koppling till länet och dess miljöer. Vi kan nu samla våra 155 medarbetare i Umeå, samt Länsförsäkringar Fastighetsförmedling

och vårt finansbolag Wasa Kredit, under ett och samma tak – vilket ytterligare stärker vårt koncept som helhetsleverantör.

Avslutningsvis vill jag rikta ett stort tack till styrelsen som stöttat mig under mina år som bolagets vd, då jag i november medde- lade att jag kommer att gå i pension under 2018. Jag vill också tacka medarbetare och kollegor runt om i länsförsäkringsgruppen efter mina nästan 40 år inom bolaget. Jag vill också rikta ett tack till våra fantastiska medarbetare, som med sin kompetens och kundkännedom starkt bidragit till vår fina marknadstillväxt.

Umeå i mars 2018

Göran Spetz

Vd Länsförsäkringar Västerbotten

Samverkan som stärker Länsförsäkringar Västerbotten

Länsförsäkringar Västerbotten äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen Länsförsäkringar AB, med kontor i Stockholm. Inom bank och försäkring finns påtagliga stordriftsfördelar och länsförsäkringsbolagen har valt att samla dessa resurser i Länsförsäkringar AB. För våra kunder är vi alltid lika lokala – Länsförsäkringar Västerbotten har alltid kundkontakterna här i länet, men i Länsförsäkringar AB bedrivs affärsverksamhet och service- och utvecklingsarbete inom till exempel liv- och fondförsäkring, bank, fondförvaltning, IT, återförsäkring, djurförsäkring och hälsaförsäkring. Länsförsäkringar ABs uppgift är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

Aktieinnehav i Länsförsäkringar AB

Länsförsäkringar Västerbotten äger 3,72 procent av aktiekapitalet i Länsförsäkringar AB. Aktieinnehavet i Länsförsäkringar AB inräknas i Länsförsäkringars Västerbottens konsolideringskapital.

Styrkan i varumärket

Styrkan i Länsförsäkringars varumärke är resultatet av ett varumärkes- och värderingsarbete som varit konsekvent och långsiktigt. Varumärket är ett sätt att leva och uppträda i kontakt med kunderna och med det lokala samhället i övrigt. Varumärket är fortsatt mycket starkt i relation till konkurrenternas inom branschen för bank, försäkring och pension. Kantar Sifos anseendeundersökning 2017 visar att Länsförsäkringar har det sjätte högsta anseendet av alla svenska företag – en lista som toppas av Volvo och Ikea. Länsförsäkringar har också under många år legat högt upp när Svenskt Kvalitetsindex redovisar hur nöjda kunderna är med sin bank och sitt försäkringsbolag – den senaste mätningen visade landets högsta kundnöjdhet inom både bank, försäkring och fastighetsförmedling.

Liv- och pensionsförsäkring

Länsförsäkringar Fondliv är länsförsäkringsgruppens fondförsäkringsbolag och dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Bolaget erbjuder pensionssparande främst inom tjänstepension. Länsförsäkringar Fondlivs produkter distribueras via länsförsäkrings-

bolagen, franchise och oberoende försäkringsförmedlare. Kunderna erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. Länsförsäkringars fondutbud består av 39 fonder med eget varumärke och 49 externa fonder. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas till stora delar av externa förvaltare. Fondlivbolaget förvaltar 128 mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

Länsförsäkringar Liv, som är stängt för nyteckning, förvaltar traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen 2011. Länsförsäkringar Liv förvaltar traditionell livförsäkring åt sina kunder i fyra bestånd: Nya Trad, Gamla Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. Kunder med försäkringar i Gamla Trad har sedan 2013 möjlighet att villkorsändra befintliga försäkringar till Nya Trad.

Bankverksamhet

Länsförsäkringar Bank grundades 1996 och är idag Sveriges femte största retailbank. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och marknadspositionen fortsätter att stärkas kontinuerligt. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder och utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och den lokala förankringen. Målet är att med en låg risk ha en fortsatt god tillväxt i volymer och lönsamhet, de mest nöjda kunderna och fler kunder som har både bank och försäkring hos Länsförsäkringar.

Länsförsäkringar har enligt Svenskt Kvalitetsindex Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden, en utmärkelse Länsförsäkringar har fått tolv gånger de senaste fjorton åren. Länsförsäkringar Bank har också de mest nöjda företagskunderna, bolånekunderna och företagskunderna för fastighetslån.

Djur- och grödaförsäkring

Agria Djurförsäkring är Länsförsäkringars specialistbolag för djur- och grödaförsäkring och är marknadsledande i Sverige. Agria är ett renodlat specialistbolag för djurförsäkring och har med stöd av kärnvärden som specialistkunskap, djurvänlighet och empati byggt ett mycket starkt dottervarumärke till Länsförsäkringar. Agria har ett nära samarbete med flera djurägarorganisationer. Verksamheten växer sig även allt starkare på marknader utanför Sverige. Under 2017 inleddes ett samarbete med franska kennelklubben. Verksamheten startar under våren 2018 med kontor i Paris.

Hälsa

Affärsområde Hälsa inom Länsförsäkringar AB driver produkt- och affärsutvecklingen inom det växande sjukvårds- och gruppörsäkringsområdet, mot såväl företags- som privatsegmentet. Bland erbjudandena som utvecklas finns produkter som liv-, sjuk-, olycksfalls- och sjukvårdsförsäkring, samt bolåneskyddet Bo kvar.

Länsförsäkringar försäkrar mer än vart tredje företag i Sverige och erbjuder en sjukvårdsförsäkring som ger företagen och deras medarbetare tillgång till ett antal förebyggande hälsotjänster. På så sätt hoppas vi kunna bidra till bättre hälsa. Bolåneskyddet är ett viktigt sätt att bidra till våra strategiska bolånekunders ekonomiska trygghet.

Stabil återförsäkring till lägre kostnad

Alla försäkringsbolag har behov av att skydda sin verksamhet mot kostnader för stora enskilda skador och naturkatastrofer. Oftast vänder sig ett försäkringsbolag till speciella återförsäkringsbolag på den internationella marknaden för att försäkra en del av sina risker. Inom länsförsäkringsgruppen har bolagen en naturlig möjlighet att dela riskerna mellan sig.

Länsförsäkringar Västerbotten betalar årligen in en återförsäkringspremie till Länsförsäkringar Sak. Premien baseras bland annat på exponering och skadehistorik, men också på hur stort så kallat självbehåll bolaget väljer. Självbehållet kan jämföras med den självrisk som privatpersoner och företag betalar inom skadeförsäkring. Genom gemensam upphandling och intern återförsäkring behålls den största delen av återförsäkringspremien inom länsförsäkringsgruppen och kostnaderna för externa återförsäkrare blir mindre och stabilare, något som gynnar Länsförsäkringar Västerbottens kunder.

Övrig samverkan

Förutom den samverkan som sker genom Länsförsäkringar AB så direktäger de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med berörda affärsenheter inom Länsförsäkringar AB, även Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Länsförsäkringar Mäklarservice. I dessa båda bolag deltar Länsförsäkringar Västerbotten med ägarandelarna 5,6 respektive 4,0 procent. Länsförsäkringar Fastighetsförmedling utgör en viktig säljkanal för Länsförsäkringar Västerbotten och Länsförsäkringar Mäklarservice samordnar erbjudandet gentemot försäkringsförmedlarna.

Gemensam utveckling

En av Länsförsäkringar ABs uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete i syfte att stärka länsförsäkringsbolagens konkurrenskraft och öka värdet för kunderna.

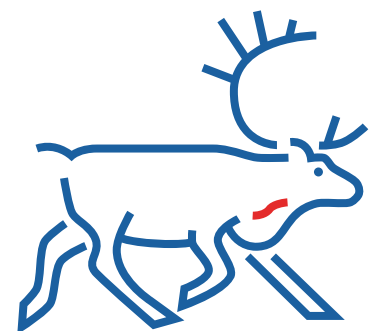
Utveckling av kundmötesplatserna

Arbetet med att utveckla kundmötesplatserna fokuserades under 2017 på fyra om-

råden; kundbearbetning och paketering, effektivisering och förenkling av processer, arbetssätt och bemötande i skadekundmöte samt digitalisering och kanalsamverkan. Förflyttningsarbetet sker genom kunddialog och syftar till att genom kundens hela livscykel erbjuda paketerade lösningar.

- Under 2017 har ett verktyg för proaktiv och automatiserad kundbearbetning etablerats som gör det möjligt att ge relevanta erbjudanden i rätt kanal vid rätt tillfälle. Marknadsbearbetningen har också underlättats genom aktivt arbete med kundvårdsprogram och genom att Länsförsäkringars webbplats förbättrats vad gäller stöd för lokala marknadskampanjer. Hanteringen av återbäring till kunderna har också effektiviserats.
- Processer har förenklats och effektiviserats genom ökad automatisering och genom förbättrade kundmöten. En lösning för att kund och rådgivare ska kunna dela information över internet har utvecklats och börjar användas under 2018. Behovsguider har vidareutvecklats för att identifiera kundens behov och ge relevanta erbjudanden. Arbetssätt och verktyg som används i kundmötet utvecklas för att säkra att nya lagstiftnings- och regelverkskrav uppfylls.
- Skadekundmöten som utgår från kundens situation och behov med en smidig och snabb hantering är ett fokusområde. Informationen på webbplatsen har förbättrats under året och nu finns skadeguider för hantering och flöde av volymsskador finns, bland annat för att göra det enklare för kunderna att använda självbetjäningstjänsterna. Det är nu också möjligt att anmäla en motorskada i appen. För att underlätta hantering av ett skadeärende pågår försök med att använda den meddelandefunktion som finns på Mina sidor för att kommunicera med kunden på ett säkert och effektivt sätt. Utifrån kundernas upplevelser av hanteringen kommer arbetet att drivas vidare under 2018.
- Digitalisering och kanalsamverkan ska göra det möjligt för kunderna att alltid kunna komma i kontakt med Länsförsäkringar, på den mötesplats kunden själv väljer. Ett lösningsförslag har tagits fram och arbetet med den samlade förflyttningen ska nu inledas. Under 2017 har flera förbättringar införts, till exempel möjligheten att chatta med Länsförsäkringar.
- Utvecklingen av Mina sidor och appen har fortsatt under 2017 med många nya funktioner för kunderna. Exempel är förbättrat betalningsflöde, tydligare kontohistorik och förbättrad hantering av bankkort.

- En väsentlig förflyttning har skett inom motorförsäkringsområdet, det är nu möjligt att hantera försäkringen i de digitala kanalerna vad gäller teckning, skadeanmälan, ändring av betalningssätt och körsträcka samt köp av tilläggförsäkringar.
- Arbetet med ett modernare systemstöd för hantering av försäkringsprodukter fortsätter intensivt. Det berör boende, båt, rese- och olycksfallsförsäkringar och är ett viktigt steg för att förenkla kunderbjudandet, men också för att kunna erbjuda fler digitala tjänster. Det nya systemstödet börjar användas under 2018. Motsvarande förenklningar av produkter och erbjudanden görs också för företags- och lantbruksförsäkringar. Syftet är att förbereda en kommande förflyttning till det nya systemstödet och att möjliggöra fler digitala tjänster och digital distribution.
- Inom Motor sker mycket utvecklingsarbete. En ny tariff för försäkring av tunga lastbilar har införts. För motorförsäkringar har en översyn av prissättning av personbil genomförts.
- Två projekt har drivits under året för att förbättra möjligheterna till analys av sakförsäkringsaffären.
- Under året har en ny produkt som vänder sig till nystartade företag lanserats; Startaföretagsförsäkring som är en prova-på-försäkring med brett skydd som gäller i 6 månader och tecknas på internet.
- Under 2017 bedrevs arbete för anpassning till de nya regelverken Dataskyddsförordningen (GDPR) och Försäkringsdistributionsdirektivet (IDD).

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar Västerbotten (org nr 594001-3161) avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för 2017, bolagets etthundrasextiotredje verksamhetsår.

Verksamhetsbeskrivning

Länsförsäkringar Västerbotten har sitt verksamhetsområde i Västerbottens län. Vi erbjuder ekonomisk trygghet för privatpersoner, företag och lantbruk. Detta gör vi genom att erbjuda kunderna heltäckande försäkringsskydd i form av sak- och personförsäkringar samt spar- och låneprodukter.

För merparten av sakförsäkringsprodukterna har bolaget egen koncession. Övriga produkter förmedlas till Länsförsäkringar AB (som ägs av länsförsäkringsbolagen) och dess dotterbolag (Länsförsäkringar Liv AB, Länsförsäkringar Fonder AB, Agria Djurförsäkring AB och Länsförsäkringar Bank AB).

Verksamheten innefattar också delaktighet i olika gemensamma återförsäkringsaffärer inom länsförsäkringsgruppen.

Total affärsvolym

Den totala volymen för ovanstående affärer fördelar sig enligt nedanstående:

Mkr	2017	2016
Sakförsäkring, premieinkomst		
Egen affär		
Direkt egen affär	841	790
Mottagen återförsäkring	48	44
Livförsäkring		
Livförsäkring, premieinkomst	186	175
Livförsäkring, förvaltad kapital	4 502	4 346
Finansiella tjänster		
Bank (inlåning 31/12)	4 054	3 773
Bank (utlåning 31/12)	8 769	7 564
Spara (marknadsvärde 31/12)*	1 864	1 473

*Fonder, ISK och IPS

Organisation och struktur

Länsförsäkringar Västerbotten ingår som ett av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag i länsförsäkringsgruppen. Gemensamt äger gruppen Länsförsäkringar AB med dotterbolag.

Bolaget är självständigt och bolagsformen är ömsesidig, vilket betyder att ägarerna utgörs av bolagets sakförsäkringstagare. Dessa har inflytande på verksamheten och

väljer de fullmäktigeledamöter som ska företräda dem på bolagsstämman.

Bolagsstämman utser sju ledamöter till bolagets styrelse. Därutöver ingår vd och två personalrepresentanter i styrelsen. Antalet anställda, löner, ersättningar och sociala kostnader framgår av notuppläsning i slutet av årsredovisningen. Länsförsäkringar Västerbotten äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak AB det fristående bolaget Länsförsäkringar Mäklarservice AB. Länsförsäkringar Mäklarservice AB har till uppgift att fungera som en servicekanal mellan försäkringsmäklare och länsförsäkringsbolagen.

Länsförsäkringar Västerbotten äger tillsammans med de övriga länsförsäkringsbolagen, Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringar Bank AB det fristående bolaget Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB. Länsförsäkringar Västerbotten äger Läns-skruven Fastigheter i Umeå AB, Fastighetsbolaget Fabriken AB samt det nystartade dotterbolaget Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB. Länsförsäkringar Västerbotten äger även 76 procent av aktierna i det nystartade mäklarbolaget Trygga Mäklarna AB.

Resultat och ekonomisk ställning

Koncernens resultat före skatt uppgick till 269,1 (205,7) Mkr och årets resultat till 208,5 (158,6) Mkr. Försäkringsrörelsens tekniska resultat uppgick till 21,1 (-22,4) Mkr efter avdragen återbäring och rabatter med 66,4 (61,2) Mkr. Av femårsöversikten längre fram i årsredovisningen framgår resultat, ekonomisk ställning och nyckeltal.

Skadeutfall

Årets försäkringsersättningar i direkt försäkring f e r (inklusive skaderegleringskostnader) uppgick för moderbolaget till 605,0 (598,5) Mkr, vilket är i nivå med vad som kalkylerats.

Året inleddes med flera storskador. Redan i januari hade vi en stor brand i centrala Umeå, då Druidgården brann. Under andra halvåret hade vi färre stora skador vilket gör att vi sammataget har ett skadeutfall i nivå med budget.

Antal kunder: 141 646

+3%

Inlåning bank: 4,1 mdr

+8%

Utlåning bank: 8,8 mdr

+16%

Inom lantbruksförsäkring har vi drabbats av många totalbränder i bostadshus och antalet stora bränder har varit betydligt fler än föregående år. Det gör att försäkringssättningar inom lantbruksförsäkring avviker negativt mot budget. Inom övriga verksamhetsgrenar ligger utfallet på kalkylerad nivå.

Antalsmässigt följer skadeutvecklingen beståndsutvecklingen vilket innebär att antalet skador ökar inom både motor- och kombinerad försäkring. Skadefrekvensen inom reseskador har stabiliserats under året efter att ha ökat under flera års tid.

Det skadeförebyggande arbetet är långsiktigt och våra fokusområden är, liksom tidigare, trafik-, vatten-, brand- och naturskador. Inom trafiksäkerhetsområdet har vi genomfört ett stort projekt, reflexprojektet, när vi under hösten besökte länets samtliga femton kommuner och informerade om vikten av att synas i trafiken.

Kapitalförvaltning

Värdet på placeringstillgångarna uppgick vid verksamhetsårets slut till 4 314,6 (3 930,0) Mkr enligt följande struktur:

Placeringar Mkr	2017	2016		
Egen affär		%		%
Obligationer, räntebärande och lån	1 204,1	27,9	1 274,8	32,4
Aktier, andelar och derivat	2 684,8	62,2	2 355,7	60,0
Fastigheter	425,8	9,9	299,5	7,6
Summa	4 314,6	100	3 930,0	100

Väsentliga händelser

- Under året har det sista steget av överlåtelsen av Sjuk- och olycksfallsförsäkring för vuxna från Länsförsäkringar Sak genomförts. Överlåtelsen har skett i följande steg:
 - I februari 2016 började länsförsäkringsbolagen nyteckna Sjuk- och olycksfallsförsäkring för vuxna, samtidigt upphörde Länsförsäkringar Sak med nyteckning av affären.
 - Från januari 2017 förnyas försäkringsavtal förfallomånadsvis hos länsförsäkringsbolagen, samtidigt annulleras försäkringen hos Länsförsäkringar Sak.
 - I december 2017 sker beståndsöverlåtelse av samtliga öppna skador.
- Banken ligger nu på tredje plats i länet, sett till marknadsandelar på privatmarknad.
- Trygga Mäklarna i Umeå AB är ny franchise-tagare för Länsförsäkringar Fastighetsförmedling i Umeå. Länsförsäkringar Västerbotten äger 76 procent av aktierna i detta bolag per 2017-12-31.
- Länsförsäkringar Västerbottens styrelse har under året beslutat att investera 100 Mkr i fastighetsbolaget Lansa. Lansa ägs av Länsförsäkringar Västerbotten och fem andra länsförsäkringsbolag. En teckningskurs på ca 1 Mkr har betalats och resterande 99 Mkr ska betalas när Lansa har identifierat lämpliga investeringar. Innehavet har placerats i det nystartade dotterbolaget Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB. I dotterbolaget har en

skuld till Lansa bokats upp på 99 Mkr. I moderbolaget finns en ansvarsförbindelse på motsvarande belopp. Marknadsvärdering av innehavet sker i koncernen.

- På bolagsstämman i april valdes Maria Wallin Wällberg till ny styrelseordförande i Länsförsäkringar Västerbotten.
- Under året har bolagets vd bestämt sig för att gå i pension under 2018. Arbetet med att rekrytera en efterträdare har påbörjats.

Händelser efter balansdagen

Länsförsäkringar AB:s styrelse föreslår en utdelning om 300 Mkr till aktieägarna, vilket för Länsförsäkringar Västerbotten skulle motsvara ca 11 Mkr. I övrigt har bolaget inte fått kännedom om några väsentliga händelser efter balansdagen som påverkar det finansiella resultatet och den ekonomiska ställningen per 2017-12-31.

Risker i verksamheten

Länsförsäkringar Västerbotten omfattas av regelverket Solvens II vars syfte är att ytterligare säkerställa att försäkringsbolagen har ett sunt risktagande i den löpande verksamheten. Solvens II och motsvarigheten inom bank – Basel III – kräver en stark konsolidering för försäkringsbolag och banker.

Försäkringsrisker

Bolagets riskportfölj i direkt affär bedöms vara väl balanserad. Skadeprocenten för egen räkning (f e r) har under den senaste

femårsperioden varit stabil. Den mottagna affären innehåller i huvudsak svensk affär. För att reducera risktagandet har försäkringsriskerna under år 2017 också varit begränsade med hjälp av återförsäkring.

Den högsta kostnad som kan ha belastat bolaget vid skada för en enskild risk eller vid en händelse, till exempel storm, har uppgått till 10 Mkr (1,5 Mkr för ansvar och rättsskydd samt 1 Mkr för motorfordon). Dessutom har resultaträkningen varit återförsäkrad på ett sådant sätt att om den sammanlagda skadekostnaden efter ovan nämnda återförsäkring överstiger 90 procent av premieintäkten för (exklusive trafik) betalar återförsäkraren 100 procent härav. Skyddet är beloppsbegränsat till 20 procent av premieintäkten för (exklusive trafik). Trafikaffären har ett separat återförsäkringsskydd där den högsta kostnad som kan ha belastat bolaget vid skada på en enskild risk eller händelse har uppgått till 2,5 Mkr.

Marknadsrisk

I vår kapitalförvaltning har vi identifierat marknadsrisk bestående av i huvudsak aktiekursrisk, valutarisk, motpartsrisk samt ränterisk. I Not 2 lämnas en mer ingående redogörelse över bolagets risker och riskhantering.

Hållbarhet

För Länsförsäkringar Västerbotten är hållbarhet en naturlig och integrerad del i vår verksamhet. Vi strävar hela tiden efter att våra beslut och vårt agerande skall vila på en medvetenhet om betydelsen av ekonomisk, etisk, miljömässig och social hållbarhet. Med ekonomisk hållbarhet menar vi att vi omsorgsfullt och långsiktigt ska vårda och bedriva vår affärsverksamhet så att vi når upp till uppställda avkastningskrav. Med etiskt hållbarhet menar vi att vi ska stå upp för den verksamhet vi bedriver och de beslut vi fattar. Vi skall aktivt motverka varje form av korruption och i övrigt följa svensk lagstiftning.

Med miljömässigt hållbarhet menar vi att vi ska bedriva vår verksamhet på så vis att jorden och dess naturresurser inte påverkas negativt över tid. Med social hållbarhet menar vi att vi ska vara aktiva i vårt lokala

samhälle och bidra till ett tryggare Västerbotten, och stötta organisationer och föreningar som verkar för Västerbottens, och västerbottningarnas, bästa.

Till vår hjälp för att åstadkomma detta har vi mätetal som regelbundet följs upp, allt i syfte att bli lite bättre än vad vi var föregående år. Det kan handla om allt ifrån koldioxidutsläpp, aktivt arbete med skadeförebyggande åtgärder till fördelning av sponsorpengar.

Även om vi har kommit långt i vårt arbete är vi ödmjuka inför den uppgift som står inför oss. Vi är med detta sagt stolta över det som vi tillsammans har åstadkommit men samtidigt medvetna om att vi är långt ifrån färdiga. Hållbarhet, i alla delar, är ett ständigt pågående arbete och vi behöver tillsammans ta ett än större ansvar för vårt län och våra invånare. För 2017 har bolaget sammanställt en särskild Hållbarhetsrapport som finns tillgänglig på bolagets hemsida. www.lansforsakringar.se/vasterbotten/om-oss/hallbarhet

Medarbetare

Arbetsmiljö och hälsa

För att uppnå målet att skapa en god balans mellan arbete och fritid har det långsiktiga och förebyggande arbetet för att erbjuda en sund och säker arbetsplats fortgått under året. Fokus har legat på att säkerställa att vi lever upp till de krav som ställs på den organisatoriska och psykosociala miljön och en rad processer har implementerats.

Under året har en medarbetarundersökning genomförts med resultat som visar att medarbetarna tillsammans arbetar för att nå de övergripande målen och att man känner en stark tilltro till företagets värderingar. Utifrån undersökningens resultat har vi identifierat och implementerat ett hälsoindex för att på lång sikt mäta och följa upp hälsoaspekter på såväl grupp- som individnivå.

Ledar- och medarbetarutveckling

Kompetenta och tydliga ledare är en förutsättning för att få engagerade medarbetare och de är viktiga kulturbärare. Under året har det pågått ett arbete med att tydliggöra

och utveckla feedback och återkoppling för såväl chefer som medarbetare. Bolagets ledare har även utbildats i ett förebyggande arbete mot droger och alkohol.

Arbetsgivarvarumärket

I arbetet med att stärka och utveckla vårt arbetsgivarvarumärke har vi ett fortsatt fokus på samarbetet med såväl studentföreningarna som Umeå universitet. Undersökningen KarriärBarometern har för tionde året i rad utsett Länsförsäkringar till branschens attraktivaste arbetsgivare bland unga yrkesverksamma ekonomer.

Krisledningsövning

Bolagets krisledningsgrupp, tillika ledningsgrupp, har under hösten haft en krisledningsövning i seminarieformat, där man med företagsanpassade och realistiska scenarios erhöll utbildning och övning samt träning på det strategiska beslutsfattandet.

Koncernen

Koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Västerbotten (594001-3161) samt de helägda dotterbolagen Länsskruben Fastigheter i Umeå AB (556937-0843), Fastighetsbolaget Fabriken AB (556934-3956) samt Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB (559123-9271). Moderbolaget äger även 76 procent av aktierna i mäklarbolaget Trygga Mäklarna AB (559127-1324). Koncernredovisning är upprättad enligt förvärvsmetoden. Koncernens fria kapital inklusive årets resultat uppgår till 1 876,5 (1 700,2) Mkr.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Årets resultat	
i moderbolaget	147 321 394 kr
Balanserat resultat	1 664 605 676 kr
Summa	1 811 827 070 kr

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att 2 000 000 kr av vinstmedlen sätts av till bolagets samhällssatsning. Resterande del balanseras i ny räkning.

Finansiella rapporter

Femårsöversikt för Koncernen

Mkr	2017	2016	2015	2014	2013
RESULTAT					
Premieintäkter, f.e.r.	803,9	750,5	697,5	629,8	596,5
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	23,7	36,0	25,0	26,1	28,9
Försäkringsersättningar, f.e.r.	-605,5	-599,1	-477,9	-449,3	-466,3
Driftskostnader, f.e.r.	-130,1	-141,8	-122,5	-112,0	-110,2
Övriga tekniska kostnader	-4,5	-6,9	-2,7	-4,6	-
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen före återbäring och rabatter	87,5	38,8	119,4	90,0	48,9
Återbäring och rabatter	-66,4	-61,2	-55,9	-51,5	-45,4
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen	21,1	-22,4	63,5	38,5	3,5
Finansrörelsens resultat	239,7	232	119,0	201,7	234,8
Övriga intäkter och kostnader	8,3	-4,0	-1,1	-5,9	-16,2
Resultat före dispositioner och skatt	269,1	205,7	181,4	234,3	222,1
ÅRETS RESULTAT	208,5	158,6	139,1	180,2	176,8
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringstillgångar	4 314,6	3 930,0	3 592,8	3 324,3	2 881,9
Premieinkomst, f.e.r. (P)	829,2	773,1	719,3	651,8	624,5
Försäkringstekniska avsättningar, f.e.r.	1 608,9	1 508,2	1 394,4	1 346,4	1 014,7
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	2 510,0	2 301,5	2 142,9	2 003,8	1 823,6
Uppskjuten skatt	413,4	367,3	330,5	316,8	263,9
Konsolideringskapital (K)	2 923,4	2 668,7	2 473,4	2 320,6	2 087,5
Konsolideringsgrad (K/P)	353%	345%	344%	356%	334%
Kapitalbas*	2 855	2 536,7	2 479,7	2 325,2	2 086,8
Erforderlig solvensmarginal		-	142,5	136,7	114,5
Solvenskapitalkravet	1 150,4	1 141,2	-	-	-
Minimikapitalkravet	287,6	285,3	-	-	-
NYCKELTAL					
Försäkringsrörelsen					
Skadeprocent, f.e.r.	75,3%	79,8%	68,5%	71,3%	78,2%
Driftskostnadsprocent, f.e.r.	16,2%	18,9%	17,6%	17,8%	18,5%
Totalkostnadsprocent, f.e.r.	91,5%	98,7%	86,1%	89,1%	96,7%
Kapitalförvaltning					
Direktavkastning	1,3%	1,2%	1,5%	1,9%	2,1%
Totalavkastning	6,4%	6,5%	4,3%	6,7%	9,6%

*1 Från och med 2016 beräknas kapitalbasen enligt Solvens II regelverket.

Resultaträkning Koncernen

Tkr	Noter	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieintäkter, f.e.r.			
Premieinkomst	3	888 636	833 068
Premier för avgiven återförsäkring		-59 483	-59 946
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-25 295	-22 601
		803 858	750 521
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	23 678	36 014
Försäkringsersättningar, f.e.r.			
<i>Utbetalda försäkringsersättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring	5	-552 376	-538 370
Återförsäkrares andel		17 555	30 518
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador, f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-69 709	-41 987
Återförsäkrares andel		-953	-49 227
		-605 483	-599 066
Driftskostnader	6	-130 076	-141 769
Övriga tekniska kostnader	7	-4 518	-6 867
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		87 459	38 833
Återbäring och rabatter		-66 362	-61 232
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		21 097	-22 399
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		21 097	-22 399
Finansrörelsen			
Kapitalavkastning, intäkter	8, 11	141 965	193 589
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9, 11	167 155	130 067
Kapitalavkastning, kostnader	10, 11	-27 053	-54 115
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9, 11	-18 733	-1 500
Finansrörelsens resultat före överföring av kapitalavkastning till försäkringsrörelsen		263 333	268 041
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-23 678	-36 014
Finansrörelsens resultat		239 655	232 027
Övriga intäkter	12	97 709	82 222
Övriga kostnader	12	-89 409	-86 175
		8 300	-3 953
Resultat före skatt		269 052	205 675
Skatt på årets resultat	13	-60 553	-47 074
ÅRETS RESULTAT		208 499	158 601

Rapport över totalresultatet

Tkr	2017	2016
Årets resultat	208 499	158 601
Övrigt totalresultat	-	-
SUMMA TOTALRESULTAT FÖR ÅRET	208 499	158 601

Resultaträkning Moderbolaget

Tkr	Noter	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieintäkter, f.e.r.			
Premieinkomst	3	888 636	833 068
Premier för avgiven återförsäkring		-59 483	-59 946
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker		-25 295	-22 601
		803 858	750 521
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	4	23 678	36 014
Försäkringssättningar, f.e.r.			
<i>Utbetalda försäkringssättningar</i>			
Före avgiven återförsäkring	5	-551 844	-537 838
Återförsäkrares andel		17 555	30 518
<i>Förändring i Avsättning för oreglerade skador, f.e.r.</i>			
Före avgiven återförsäkring		-69 709	-41 987
Återförsäkrares andel		-953	-49 227
		-604 951	-598 534
Driftkostnader	6	-129 338	-141 031
Övriga tekniska kostnader	7	-4 518	-6 867
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter		88 729	40 103
Återbäring och rabatter		-66 362	-61 232
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		22 367	-21 129
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		22 367	-21 129
Finansrörelsen			
Kapitalavkastning, intäkter	8, 11	140 671	192 183
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	9, 11	150 979	125 867
Kapitalavkastning, kostnader	10, 11	-27 041	-54 103
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9, 11	-16 733	-
Finansrörelsens resultat före överföring av kapitalavkastning till försäkringsrörelsen		247 876	263 947
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-23 678	-36 014
Finansrörelsens resultat		224 198	227 933
Övriga intäkter	12	97 709	82 222
Övriga kostnader	12	-88 869	-85 635
		8 840	-3 413
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		255 405	203 391
Bokslutsdispositioner			
Avsättning till säkerhetsreserv		-48 000	-41 500
Avsättning till periodiseringsfond	26	-16 200	1 000
		-64 200	-40 500
Resultat före skatt		191 205	162 891
Skatt på årets resultat	13	-43 883	-37 389
ÅRETS RESULTAT		147 321	125 502

Rapport över totalresultatet

Tkr	2017	2016
Årets resultat	147 321	125 502
Övrigt totalresultat	-	-
SUMMA TOTALRESULTAT FÖR ÅRET	147 321	125 502

Resultatanalys Moderbolaget

Tkr	Direkt försäkring av svenska risker							Mottagen återförsäkring
	Totalt	Sjuk- och olycksfall	Hem, Villa och Fritidshus	Lantbruk, Företag, Fastighet	Motorfordon	Trafik	Summa direkt försäkring	
SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT								
Premieintäkt, f.e.r. (not 1 och not 4)	803 858	34 767	180 996	158 898	239 168	143 186	757 015	46 843
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	23 678	1 945	2 247	2 266	2 150	8 107	16 715	6 963
Försäkringsersättningar, f.e.r. (not 2 och not 4)	-604 951	-25 282	-134 692	-134 484	-161 649	-116 166	-572 275	-32 676
Återbäring och rabatter (not 3)	-66 362	-5 583	-24 621	-4 823	-19 930	-11 405	-66 362	-
Driftskostnader, f.e.r.	-129 338	-7 837	-33 248	-33 162	-29 166	-25 508	-128 921	-417
Övriga tekniska kostnader	-4 518	-	-	-	-	-4 518	-4 518	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	22 367	-1 990	-9 321	-11 306	30 573	-6 304	1 652	20 713
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat föregående år	-21 129	-6 110	-37 866	-4 254	12 993	-4 409	-39 646	18 514
Avvecklingsresultat								
Avvecklingsresultat brutto	23 295	303	-265	10 249	-1 987	8 395	16 695	6 600
Återförsäkrares andel	-4 757	-12	-159	-4 151	-394	-41	-4 757	-
Avvecklingsresultat, f.e.r.	18 538	291	-424	6 098	-2 381	8 354	11 938	6 600
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring								
Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	382 315	18 503	94 774	77 945	114 857	73 920	379 999	2 316
Avsättning för oreglerade skador	1 484 505	120 434	78 125	104 661	44 384	671 958	1 019 562	464 943
Avsättning för återbäring och rabatter	764	-	151	962	-	-	1 113	-349
Summa försäkringstekniska avsättningar före avgiven återförsäkring	1 867 584	138 937	173 050	183 568	159 241	745 878	1 400 674	466 910
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar								
Avsättning för oreglerade skador	258 664	118	-	5 243	5 060	248 243	258 664	-
NOT 1								
Premieintäkt, f.e.r.	803 858	34 767	180 996	158 898	239 168	143 186	757 015	46 843
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	888 636	40 291	194 757	192 065	254 050	159 953	841 116	47 520
Premier för avgiven återförsäkring	-59 483	-1 009	-8 517	-29 994	-2 048	-17 915	-59 483	-
Förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	-25 295	-4 515	-5 244	-3 173	-12 834	1 148	-24 618	-677
NOT 2								
Försäkringsersättningar, f.e.r.	-604 951	-25 282	-134 694	-134 484	-161 649	-116 166	-572 275	-32 676
Utbetalda försäkringsersättningar								
Före avgiven återförsäkring	-551 844	-14 719	-139 005	-122 230	-161 250	-90 776	-527 980	-23 864
Återförsäkrares andel	17 555	-	80	3 285	456	13 734	17 555	-
Förändring i avsättning för oreglerade skador, f.e.r.								
Före avgiven återförsäkring	-69 709	-10 579	4 494	-10 209	-4 862	-39 741	-60 897	-8 812
Återförsäkrares andel	-953	16	-263	-5 330	4 007	617	-953	-
NOT 3								
Återbäring och rabatter	-66 362	-5 583	-24 621	-4 823	-19 930	-11 405	-66 362	-
Återbäring	-	-	-	-	-	-	-	-
Rabatter	-66 362	-5 583	-24 621	-4 823	-19 930	-11 405	-66 362	-

Rapport över finansiell ställning för Koncernen

Tkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Andra immateriella tillgångar	14	5 190	-
		5 190	
Placeringstillgångar			
Förvaltningsfastighet	15	357 959	229 852
Rörelsefastighet	15	67 799	69 643
Aktier och andelar i intresseföretag	18	5 700	7 530
Aktier och andelar	19, 21	2 679 060	2 348 201
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20, 21	1 204 100	1 274 830
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		442	481
		4 315 060	3 930 537
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	28	258 664	259 617
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	22	253 189	235 938
Fordringar avseende återförsäkring		22 244	21 366
Övriga fordringar		74 313	45 584
		349 745	302 888
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	23	16 345	1 479
Likvida medel		142 256	122 751
		158 601	124 230
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter	24	-	20
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	7 156	5 816
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		34 719	33 147
		41 875	38 983
SUMMA TILLGÅNGAR		5 129 135	4 656 255
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Reserver		633 526	601 320
Balanserade vinstmedel		1 667 952	1 541 558
Årets resultat		208 499	158 601
		2 509 977	2 301 479
Försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	27	382 315	357 021
Oreglerade skador	28	1 484 505	1 410 057
Återbäring och rabatter	29	764	764
		1 867 584	1 767 842
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner och liknande förpliktelser	30	14 057	13 251
Skatter	31	413 361	370 213
Övriga avsättningar		1 243	1 839
		428 661	385 303
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		34 986	31 892
Skulder avseende återförsäkring		3 333	3 444
Övriga skulder	32	159 445	53 214
		197 764	88 550
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	33	125 149	113 081
		125 149	113 081
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		5 129 135	4 656 255

Balansräkning för Moderbolaget

Tkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
Andra immateriella tillgångar	14	5 190	–
		5 190	
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	15	385 960	268 152
<i>Placeringar i koncern- och intresseföretag</i>			
Aktier och andelar i koncernföretag	16	29 126	29 038
Lån till koncernföretag	17	19 400	18 000
Aktier och andelar i intresseföretag	18	5 700	7 530
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>			
Aktier och andelar	19, 21	2 575 183	2 348 201
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20, 21	1 204 100	1 274 830
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring		442	481
		4 219 911	3 946 232
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	28	258 664	259 617
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	22	253 189	235 938
Fordringar avseende återförsäkring		22 244	21 366
Övriga fordringar		74 109	45 575
		349 542	302 879
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	23	16 187	1 479
Kassa och bank		135 090	117 144
		151 277	118 623
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter	24	–	20
Förutbetalda anskaffningskostnader	25	7 156	5 816
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		34 686	33 115
		41 842	38 951
SUMMA TILLGÅNGAR		5 026 426	4 666 302
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Reservfond		8 175	8 175
Balanserat resultat		1 664 606	1 539 104
Årets resultat		147 321	125 502
		1 820 102	1 672 781
Obeskattade reserver			
Utvärderingsfond		23 413	23 413
Säkerhetsreserv		782 736	734 736
Periodiseringsfond	26	75 000	58 800
		881 149	816 949
Försäkringstekniska avsättningar			
Ej intjänade premier och kvardröjande risker	27	382 315	357 021
Oreglerade skador	28	1 484 505	1 410 057
Återbäring och rabatter	29	764	764
		1 867 585	1 767 842

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Balansräkning för Moderbolaget

Fortsättning från föregående sida.

Tkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
Avsättning för andra risker och kostnader			
Pensioner och liknande förpliktelser	30	14 057	13 251
Skatter	31	219 491	192 721
Övriga avsättningar		1 243	1 839
		234 791	207 811
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		34 986	31 892
Skulder avseende återförsäkring		3 333	3 444
Övriga skulder	32	60 140	53 014
		98 459	88 350
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	33	124 341	112 569
		124 341	112 569
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		5 026 426	4 666 302

Rapport över förändringar i eget kapital, Koncernen

Tkr				Summa eget kapital
	Reserver	Balanserad vinst/förlust	Årets resultat	
Ingående balans 2016-01-01	630 620	1 373 194	139 063	2 142 877
Omföring föregående års resultat	-	139 063	-139 063	-
Förändring av reserver*	-29 300	29 300		-
Totalt resultat				
Årets resultat			158 601	158 601
Övrigt totalresultat		-	-	-
Summa totalresultat		-	158 601	158 601
Utgående balans 2016-12-31	601 320	1 541 558	158 601	2 301 478
Ingående balans 2017-01-01	601 320	1 541 558	158 601	2 301 478
Omföring föregående års resultat	-	158 601	-158 601	-
Förändring av reserver*	32 206	-32 206		-
Totalt resultat				
Årets resultat**			208 499	208 499
Övrigt totalresultat		-	-	-
Summa totalresultat		-	208 499	208 499
Vinstdisposition			206 499	
Anslag till samhällsansvar			2 000	
Utgående balans 2017-12-31	633 526	1 667 952	208 499	2 509 977

*Förändring av obeskattade reserver, bokslutsdispositioner i Modern och justeringar för Fabriken 7, 9 och 10.

**Det finns ett minoritetsintresse i Trygga Mäklarna AB:s förlust på -9 000 kr.

Rapport över förändringar i eget kapital, Moderbolaget

Tkr	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital		Summa eget kapital
	Reservfond	Balanserad vinst/förlust	Årets resultat	
Ingående balans 2016-01-01	8 175	1 372 258	166 846	1 547 279
Omföring föregående års resultat	-	166 846	-166 846	-
Totalt resultat				
Årets resultat			125 502	125 502
Övrigt totalresultat		-	-	-
Summa totalresultat		-	125 502	125 502
Transaktioner med ägare	-	-	-	-
Utgående balans 2016-12-31	8 175	1 539 104	125 502	1 672 781
Ingående balans 2017-01-01	8 175	1 539 104	125 502	1 672 781
Omföring föregående års resultat	-	125 502	-125 502	-
Totalt resultat				
Årets resultat			147 321	147 321
Övrigt totalresultat		-	-	-
Summa totalresultat		-	147 321	147 321
Vinstdisposition			145 321	
Anslag till samhällsansvar			2 000	
Utgående balans 2017-12-31	8 175	1 664 606	147 321	1 820 102

Kassaflödesanalys

KONCERNEN	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Försäkringsverksamheten				
Inbetalda premier	876 988	824 050	876 988	824 050
Utbetalda skador	-545 271	-549 580	-545 271	-549 580
Utbetalningar avseende driftskostnader	-148 150	-130 332	-148 150	-130 332
Rabatter	-69 121	-63 688	-69 121	-63 688
Återförsäkrars andel av				
Inbetalda premier	-59 483	-59 946	-59 483	-59 946
Utbetalda skador	16 616	40 049	16 616	40 049
Placeringsverksamheten				
Erhållna utdelningar på aktier och liknande värdepapper	39 716	41 135	39 716	41 135
Erhållna räntebetalningar på räntebärande värdepapper	15 950	14 640	16 490	15 180
Realiserade vinster på placeringstillgångar (netto)	88 706	81 873	88 706	81 873
Nettoinvesteringar i placeringsverksamheten				
Aktier	-98 038	-201 051	-98 038	-201 051
Räntebärande	52 755	99 411	52 755	99 411
Derivat	-	10 000	-	10 000
Fastigheter	-120 794	-109 406	-120 794	-109 406
Kassaflöde från fastighetsförvaltning (netto)	-1 679	-303	-2 732	-1 781
Övrigt kassaflöde från den löpande verksamheten*	1 091	-15 704	1 091	-15 704
Kassaflöde från den löpande verksamheten före betalda räntor och inkomstskatter	49 286	-18 852	48 773	-19 790
Betalda räntor	-	-27	-	-27
Betalda skatter	-29 781	-26 595	-29 339	-26 317
Kassaflöde från den löpande verksamheten	19 505	-45 474	19 434	-46 134
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Lämnat lån	-	-	-1 400	-
Aktier och andelar i koncernföretag	-	-	-88	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-	-	-1 488	-
Årets kassaflöde	19 505	-45 474	17 946	-46 134
Kassa och bank				
Kassa och bank vid årets början	122 751	168 225	117 144	163 278
Kassa och bank vid årets slut	142 256	122 751	135 090	117 144
Förändring kassa och bank	19 505	-45 474	17 946	-46 134

*Här ingår kassaflödet från Bank och Liv se Not 12

Noter till finansiella rapporter

Årsredovisningen auges per den 31 december 2017 och avser Länsförsäkringar Västerbotten, org.nr. 594001-3161, med säte i Umeå. Adressen till huvudkontoret är Nygatan 19, 901 04 Umeå.

Not 1 Redovisningsprinciper

I denna not beskrivs inledningsvis koncernens redovisningsprinciper. Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen, med de avvikelser som anges i avsnittet Moderbolagets redovisningsprinciper. Om inte annat anges, avser uppgifterna i notförteckningen både koncernen och moderbolaget. Redovisningen presenteras i svenska kronor och samtliga beloppsuppgifter anges i tusental kronor (tkr) om inget annat anges.

Överensstämmelse med normgivning och lag

De finansiella rapporterna och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med av EU antagna internationella redovisningsstandarder International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) samt tolkningar av dessa utgivna av IFRS Interpretations Committee (IFRIC), såsom de antagits av EU. Därutöver tillämpas också Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 inklusive ändringsföreskrifter samt rekommendation RFR 1. Kompletterande redovisningsregler för koncerner från Rådet för finansiell rapportering.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättande av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser. Ledningens uppskattningar och bedömningar är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder. Bedömningar och uppskattningar som ligger till grund för redovisning och värdering av försäkringstekniska avsättningar har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna. Värderingen av avsättningarna behandlas i nedanstående avsnitt om redovisning av försäkringsavtal samt i not 2, där upplysningar om risker i verksamheten lämnas.

Nya och ändrade standarder och tolkningar

Finansinspektionen har infört ändringar (FFFS 2017:17) i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:12) om årsredovisning i försäkringsföretag. Ändringen har inte inneburit någon förändring i sak för bolaget.

Enligt ÅRFL ska en hållbarhetsredovisning upprättas, antingen som en del av förvaltningsberättelsen, eller som en separat rapport. Länsförsäkringar Västerbotten har valt att upprätta redovisningen som en separat rapport.

Nya och ändrade standarder och tolkningar som ännu ej trätt i kraft

Vid upprättandet av Bolagets finansiella rapporter per 31 december 2017 finns det standarder och tolkningar som publicerats av International Accounting Standards Board (IASB) men ännu inte trätt i kraft. Nedan beskrivs de nya och ändrade standarder och tolkningar som bedöms få påverkan på Bolagets finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången.

IFRS 9 Finansiella instrument innehåller nya regler för kategorisering, redovisning och värdering av finansiella tillgångar och skulder. Dessutom innehåller standarden regler om nedskrivning och säkringsredovisning.

IFRS 9 ska tillämpas för räkenskapsåret som påbörjas 1 januari 2018

men i september 2016 publicerade IASB ett tillägg till IFRS 4 som ger ett försäkringsbolag som uppfyller kriterierna för tillämpning möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9. Tillämpningen av IFRS 9 får i enlighet med tillägget skjutas upp till dess att försäkringsbolaget börjar tillämpa IFRS 17 Insurance Contracts eller senast 1 januari 2021. Länsförsäkringar Västerbotten har valt att nyttja möjligheten att skjuta på tillämpningen av IFRS 9 från och med 1 januari 2018 då IFRS 9 annars skulle ha trätt i kraft.

IFRS 15 träder i kraft den 1 januari 2018 och gäller för samtliga företag som upprättar koncernredovisning enligt IFRS och bolag som tillämpar RFR 2 och Finansinspektionens föreskrift 2015:12. Utgångspunkten i standarden är avtal om försäljning av en vara eller tjänst mellan två parter. Standarden ska tillämpas på samtliga kundavtal i företagets affärsverksamhet samt på försäljning av icke-finansiella tillgångar som inte sker inom den ordinarie verksamheten. Standarden tillämpas ej på:

- Leasing (IAS 17)
- Försäkringsavtal (IFRS 4)
- Finansiella instrument inkl. räntor och utdelningar (IAS 39/IFRS 9)
- Icke-monetära utbyten.

Bolaget har analyserat sina övriga intäktsflöden och inte funnit någon skillnad i redovisning jämfört med nuvarande hantering enligt IAS 18. Således kommer nuvarande redovisning att kvarstå.

Standarden IFRS 17 Försäkringsavtal publicerades i maj 2017 och träder i kraft den 1 januari 2021, men är ännu inte antagen av EU. Den syftar till att skapa en enhetlig metod för redovisning av alla typer av försäkringsavtal, en högre grad av transparens över försäkringsföretagens intjäning och ökad jämförbarhet mellan företag och länder. Definitionen av ett försäkringsavtal lämnas i princip oförändrad jämfört med IFRS 4, medan reglerna för separation av investerings- och tjänstekomponenter justeras något.

Den grundläggande värderingsmodellen i IFRS 17 kallas byggstensmodellen (Building Block Approach, BBA) ska tillämpas på samtliga försäkringsavtal, även återförsäkringsavtal. Modellen bygger på en uppskattning av diskonterade förväntade kassaflöden med tillägg för en riskmarginal och en vinstmarginal, medan de nuvarande reglerna utgår ifrån periodisering av premieinbetalningar och skadeutbetalningar.

Vissa försäkringsavtal får dock redovisas enligt en förenklad metod (Premium Allocation Approach, PAA) under förutsättning att försäkrings-skyddet inte sträcker sig mer än ett år efter ikraftträdandet och om tillämpningen av metoden kan anses ge en god approximation på en motsvarande värdering enligt huvudmetoden.

IFRS 17 föreskriver två metoder för hur vinstmarginalen ska upplösas över försäkringsavtalens löptid; huvudmetoden och den rörliga avgiftsmetoden. Huvudmetoden används på försäkringsavtal där storleken på kassaflödena är direkt avtalad i försäkringsavtalen, vilket normalt är fallet i skadeförsäkringsavtal och livförsäkringsavtal utan rätt till eventuella överskott. Vinstmarginalen tjänas in över försäkringsavtalets löptid i takt med att ett försäkrings-skydd tillhandahålls.

Ett IFRS 17 projekt har startats upp i gemenskapen och Länsförsäkringar Västerbotten deltar i detta projekt.

Transaktioner i utländsk valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer som bolagen bedriver sin verksamhet. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen.

Resultatredovisning

Resultatet redovisas i två huvuddelar. Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat samt ett icke tekniskt resultat som omfattar den del av kapitalavkastningen som återstår efter överförd avkastning till försäkringsrörelsen samt förmedlad liv och bankaffär. Kapitalavkastningen inkluderar realiserade värdeförändringar. Realiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Den överförda kapitalavkastningen har beräknats på halva premieintäkten f.e.r. samt på medelvärdet av in och utgående avsättningar för oreglerade skador f.e.r. under året. Använda räntesatser utgörs av medelvärdet för en femårig statsobligation de senaste fem åren +1 procentenhet för olycksfalls- och trafikaffär samt av medelvärdet för 90-dagars statsskuldsväxlar under året +2 procentenheter för övrig affär.

KONSOLIDERINGSPRINCIPER

Dotterbolag

Dotterbolag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Dotterbolag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder och eventalförpliktelser. Det koncernmässiga anskaffningsvärdet fastställs genom en förvärvsanalys i anslutning till förvärvet. I analysen fastställs dels anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen, dels det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och ansvarsförbindelser. Anskaffningsvärdet för dotterbolagsaktierna respektive rörelsen utgörs av summan av de verkliga värdena per förvärvsdagen för erlagda tillgångar, uppkomna eller övertagna skulder och för emitterade eget kapitalinstrument som lämnats som vederlag i utbyte mot de förvärvade nettotillgångarna. Förvärvsrelaterade kostnader vid rörelseförvärv redovisas enligt IFRS 3 som kostnader i resultaträkningen i de perioder då de uppkommer och tjänsterna erhålls. Vid rörelseförvärv där anskaffningskostnaden överstiger nettovärdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt ansvarsförbindelser, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ redovisas denna direkt i resultaträkningen. Dotterbolagens finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Intresseföretag

Intresseföretag är företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen. Vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och innehav utan bestämmande inflytande justerat för avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över respektive undervärden. Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget.

Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och realiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, samt koncernbidrag elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Realiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Realiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

INTÄKTER

Intäkter hänförliga från försäkringsavtal

Dessa intäkter behandlas under avsnittet Redovisning av försäkringsavtal.

Intäkter för förmedling av liv-, bank- och fondtjänster

Länsförsäkringar Västerbotten erbjuder och förmedlar ett brett utbud av försäkring inom livområdet samt bank- och fondtjänster genom avtal med Länsförsäkringar AB och dess helägda dotterbolag. För de förmedlade affärerna har bolaget ansvaret för kundrelationerna och erhåller ersättning för detta. Intäkterna redovisas i det icke-tekniska resultatet under Övriga intäkter och kostnader. Intäkterna redovisas i den takt de tjänas in, det vill säga när tjänsten utförts.

Ränteintäkter

För alla räntebärande finansiella instrument (även de som värderats till verkligt värde) redovisas ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Redovisning i balansräkningen

Finansiella tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen när Länsförsäkringar Västerbotten blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när de faktureras. Leverantörs-skulder tas upp när faktura mottagits. Andra skulder tas upp när motparten har presterat och en avtalsenlig skyldighet att betala föreligger. Detta gäller även då faktura ännu inte mottagits. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av finansiella skulder.

Finansiella tillgångar och skulder presenteras brutto i balansräkningen om det inte finns en rätt och en avsikt att reglera mellanhanden netto. I dessa fall presenteras posterna netto. För alla räntebärande finansiella instrument, även de som värderas till verkligt värde, redovisas faktiska ränteintäkter och räntekostnader.

Anskaffningsvärde för finansiella instrument som klassificerats som finansiella tillgångar redovisade till verkligt värde via resultaträkningen, består av verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Transaktionskostnader, till exempel courtage för dessa instrument, kostnadsförs således direkt som kapitalförvaltningskostnader. För övriga finansiella instrument motsvarar anskaffningsvärdet instrumentets verkliga värde inklusive transaktionskostnader. Efter anskaffningstillfället beror redovisning och värdering av finansiella instrument av hur de har klassificerats enligt nedan. För redovisade värden med uppdelning på värderingskategori, se not 20.

Klassificering av finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Länsförsäkringar Västerbotten förvaltar och utvärderar alltid resultatet av samtliga placeringstillgångar (alla aktier, obligationer, derivat och fastigheter) på basis av verkligt värde förutom när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. I uppföljningen av kapitalförvaltningens resultat är fokus främst riktat på nyckeltalet totalavkastning. I detta mått inkluderas såväl realiserade som realiserade resultat (förutom i de fåtal

fall när verkligt värde inte kan fastställas på ett tillförlitligt sätt). Detta innebär att även placeringar i onoterade aktier, såsom till exempel Länsförsäkringar AB, ingår i denna utvärdering. Det är därför bolagets bedömning att en redovisning till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen ger mer relevant redovisningsinformation för läsarna av årsredovisningen. Av detta skäl väljer Länsförsäkringar Västerbotten alltid att kategorisera sina finansiella tillgångar såsom finansiella tillgångar som identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen förutom när redovisningslagstiftningen inte medger detta. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen utgörs i balansräkningen av aktier i andra företag än koncern- och intresseföretag samt av obligationer och räntebärande värdepapper. Finansiella tillgångar som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag värderas i moderbolagets balansräkning till anskaffningsvärdet.

Redovisning av affärshändelser

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde redovisas efter anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Köp och försäljning av finansiella tillgångar redovisas i balansräkningen på affärsdagen. Ej likviderade affärer per balansdagen redovisas som fordran respektive skuld till motparten under övriga fordringar eller övriga skulder. Köp och försäljningar av byggnader och mark redovisas i balansräkningen på tillträdesdagen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Vid varje rapporttillfälle utvärderas om det finns objektiva indikationer att lån eller fordringar är i behov av nedskrivningar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen

Denna kategori instrument utgörs av derivat med negativa marknadsvärden. Alla derivat med negativa marknadsvärden klassificeras (i enlighet med IAS 39) som innehav för handelsändamål oavsett syftet med innehavet. Finansiella skulder som innehas för handelsändamål ingår i kategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade över resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Andra finansiella skulder utgörs i balansräkningen av skulder till kreditinstitut och övriga skulder. Finansiella skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektiva ränta som beräknades när skulden togs upp.

Likvida medel

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid från anskaffningstidpunkten understigande tre månader, och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Värderingsprinciper

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på finansiella tillgångar som är noterade på en aktiv marknad motsvaras av tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan avdrag för framtida transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper. Verkligt värde på finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom att använda värderingstekniker, till exempel nyligen genomförda transaktioner, pris på liknande instrument och diskonterade kassaflöden. Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad utgörs i balansräkningen av derivat och onoterade aktieinnehav.

Länsförsäkringar Västerbottens innehav i Länsförsäkringar AB har värderats till verkligt värde på basis av aktiernas substansvärde. Eftersom aktierna innehas med hembudsförbehåll enligt vilket aktierna i första hand måste erbjudas de övriga ägarna till ett pris som motsvarar substansvärdet, så utgör substansvärdet i de flesta fall aktiernas verkliga värde. I det fall aktiernas verkliga värde, beräknat enligt en kassaflödesmetod, uppgår till ett lägre belopp än substansvärdet, så redovisas aktierna till detta lägre värde.

Verkligt värde på derivat som inte är noterade på en aktiv marknad fastställs genom en användning av värderingsmodeller som är etablerade på marknaden. Värdena tillhandahålls i allmänhet av motparten till derivatet, som är högt ratade svenska finansiella institut.

Redovisning i resultaträkningen av realiserade och orealiserade värdeförändringar

För finansiella instrument, som värderas till verkligt värde över resultaträkningen, redovisas såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar i den icke-tekniska redovisningen som kapitalavkastning intäkter eller kapitalavkastning kostnader beroende på om värdeförändringen är positiv eller negativ.

ÖVRIGA TILLGÅNGAR

Rörelsefastigheter

Länsförsäkringar Västerbotten redovisar rörelsefastigheter till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. Länsförsäkringar Västerbotten har valt att värdera rörelsefastigheten till dess verkliga värde vid övergångstidpunkten (2013-01-01) och att använda detta verkliga värde som antaget anskaffningsvärde per denna tidpunkt. Det antagna anskaffningsvärdet är fördelat på komponenter vid övergångstidpunkten och kvarvarande avskrivningstider för respektive komponent är fastställt.

Rörelsefastigheter redovisas i balansräkningen för koncernen och avskrivningar redovisas i resultaträkningen under posten Driftkostnader. Rörelsefastigheterna skrivs av enligt reglerna för komponentavskrivning. Detta innebär att fastigheternas anskaffningsvärde delas upp i ett antal komponenter som skrivs av under olika förväntade nyttjandeperioder. Rörelsefastigheternas uppdelning i komponenter har huvudindelningen byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperiod varierar. Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 20-100 år för dessa komponenter.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats som ligger till grund för avskrivningen på byggnader:

▪ Markanläggning	20 år
▪ Stomme	100 år
▪ Yttertak	40 år
▪ Fasad	50 år
▪ Fönster	50 år
▪ Badrum/Våtrum	40 år
▪ Lägenheter	25 år
▪ Stammar	50 år
▪ Hissar	40 år

Tillämpad avskrivningsmetod och bedömd nyttjandeperiod omprövas vid varje års slut. Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, uträknas och kostnadsförs i samband med utbyte. Reparationer kostnadsförs löpande.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att erhålla hyresintäkter och/ eller avkastning genom värdestegring. Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Det verkliga värdet baseras på värderingar av utomstående oberoende värderingsmän med erkända kvalifikationer och med adekvata kunskaper i värdering av fastigheter av den typ och med de lägen som är aktuella. Extern värdering sker normalt var tredje år. Ären där emellan värderas fastigheterna internt enligt samma metod som externa värderare använder i sina kassaflödesanalyser, se not 14. Om det under löpande år föreligger indikationer på väsentliga värdeförändringar på fastigheterna sker en omvärdering av de aktuella fastigheterna i samband med kvartalsrapporteringen till Finansinspektionen.

Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Verkligt värde på förvaltningsfastigheterna har fastställts med en kombinerad tillämpning av ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp. Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen.

Tillkommande utgifter för förvaltningsfastigheter läggs till det redovisade värdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med utgiften kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Kostnader som avser utbyten av hela eller delar av identifierade komponenter av fastigheten aktiveras liksom utgifter för helt nya komponenter. Reparationer av förvaltningsfastigheter kostnadsförs i samband med att kostnaden uppkommer.

Materiella tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma Länsförsäkringar Västerbotten till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

I anskaffningsvärdet ingår inköpspriser samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter, konsult- och juristtjänster.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida eko-

nomiska fördelar väntas från användning av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Beräknade nyttjandeperioder på inventarier och installationer är fem år. Tillämpade avskrivningsmetoder samt tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid slutet av varje räkenskapsår.

Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar

Materiella och immateriella tillgångar (med undantag för tillgångar för försäljning och avyttringsgrupper samt förvaltningsfastigheter) prövas för nedskrivning enligt IAS 36. En nedskrivning redovisas när en tillgång eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde (med avdrag för försäljningskostnader) och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en kassagenererande enhet).

För goodwill och andra immateriella tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod eller som ännu ej är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen. För andra tillgångar görs en beräkning om det finns en indikation på att nedskrivningsbehov föreligger. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet (grupp av enheter) fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten (gruppen av enheter).

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts. Under räkenskapsåret har ingen nedskrivning av materiella tillgångar skett.

REDOVISNING AV FÖRSÄKRINGSAVTAL

Försäkringsavtal redovisas i enlighet med IFRS 4. Enligt IFRS 4 ska endast sådana kontrakt som överför betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare redovisas som försäkring. Kontrakt som inte överför tillräcklig risk redovisas som antingen finansiella instrument eller serviceavtal. Enligt de kontrakt som Länsförsäkringar Västerbotten tecknat utgår olika belopp vid försäkringsfall, beroende på skadans omfattning och kontraktstyp. Samtliga Länsförsäkringar Västerbottens försäkringskontrakt har bedömts överföra tillräckligt mycket risk för att de ska klassas som försäkring enligt definitionen i IFRS 4.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas samtliga premier för vilka ansvarighet inträtt, det vill säga när försäkringsperioden börjat löpa eller premien förfallit till betalning.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid samt att korrigering görs utifrån ett antagande om viss annulation i terminspremierna.

Försäkringsersättning

Försäkringsersättningar utgörs av redovisningsperiodens kostnader för inträffande skador vare sig de är anmälda eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar, skaderegleringskostnader och förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Återvinning avseende redan kostnadsförda skador redovisas som en reducering av skadekostnaden.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, avsättning för oreglerade skador och avsättning för återbäring och rabatter. Alla förändringar i försäkringstekniska avsättningar redovisas över resultaträkningen.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risk

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporis-beräkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna för skadereglering, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker, nivåttillägg. Denna bedömning innefattar bland annat uppskattningar av framtida skadefrekvenser och andra faktorer som påverkar behovet av nivåttillägg.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen inkluderar även kostnader för skadereglering samt förväntad kostnadsökning. Uppskattningen av avsättningsbehovet görs för de flesta skador med statistiska metoder. Det mest väsentliga antagandet som ligger till grund för dessa metoder är att historiska utfall kan användas för beräkning av framtida skadekostnader. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Från och med 2016-01-01 så diskonterar bolaget sina avsättningar för oreglerade skador inkl skadelivräntor. Avsättningen för skadelivräntor beräknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder, och diskonteras till marknadsränta. Avsättningarna för oreglerade skador är väsentliga för en bedömning av redovisat resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. En redogörelse för bolagets avvecklingsresultat återfinns i resultatanalysen. Risker för en felaktig avsättning kommenteras vidare i not 2. Där åskådliggörs också nuvarande avsättning för oreglerade skador genom en beskrivning av skadekostnadernas utveckling över tiden.

Återbäring och rabatter

Återbäring avser alltid pengar och lämnas år då resultatet medger detta. Bolagets styrelse beslutar vid varje enskilt tillfälle om förutsättningarna för återbäring. Utbetalning sker alltid period efter bokslutstillfället och redovisas i balansräkningen som skuld under rubriken försäkringstekniska avsättningar. Rabatter som inte är riskrelaterade och återbäring redovisas i resultaträkningen under rubriken "Återbäring och rabatter". I noten 3 till resultatanalysen framgår fördelning mellan återbäring och rabatter.

Förlustprövning

Tillräckligheten i de försäkringstekniska avsättningarna prövas löpande och per varje balansdag. De avsättningar som gjorts för oreglerade skador och ej intjänade premier undersöks då var för sig. Avsättningen för oreglerade skador grundar sig på beräknade framtida ersättningsutflöden. Prognoserna över avsättningsbehovet görs med vedertagna aktuariella metoder. Metoderna beaktar nulägesbedömningar av alla avtalsenliga kassaflöden och av andra hänförliga kassaflöden, exempelvis skaderegleringskostnader. De framtida kassaflödena har beräknats med diskontering. Om prövningen visar att de redovisade avsättningarna minskat med det redovisade värdet på förutbetalda anskaffningskostnader inte är adekvat redovisas förändringen i resultaträkningen. Tillräckligheten i avsättningen för ej intjänade

premier testas per verksamhetsgren och försäkringsklass. Eventuell otillräcklighet som iaktas i premieansvaret, korrigeras genom att bokföra en avsättning för kvardröjande risker. Förändringen i avsättningen för kvardröjande risk redovisas över resultaträkningen.

Avgiven återförsäkring

Kostnader för avgiven återförsäkring redovisas i resultaträkningen under kostnadsposten Premier för avgiven återförsäkring. Premier för mottagen återförsäkring redovisas under intäktsposten Premieinkomst. Den del av risken för vilken återförsäkring tecknats redovisas i balansräkningen som Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar. Kontroller för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov avseende denna post genomförs löpande och per balansdagen. Nedskrivningsbehov föreligger när det bedöms som sannolikt att återförsäkraren inte kommer att infria sina åtaganden enligt återförsäkringsavtalen.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal och som bedöms generera en marginal som minst täcker anskaffningskostnaderna har aktiverats. Anskaffningskostnader innefattar driftskostnader som direkt eller indirekt kan hänföras till tecknandet eller förnyandet av försäkringsavtal såsom provisioner, marknadsföringskostnader samt löner och omkostnader för säljpersonalen. Avskrivningstiden för aktiverade anskaffningskostnader är tolv månader.

ANDRA REDOVISNINGSPRINCIPER AV BETYDELSE

Avsättningar och ansvarsförbindelser

En avsättning redovisas i balansräkningen när en befintlig legal eller informell förpliktelse föreligger som en följd av en inträffad händelse och det också är troligt att regleringen av denna förpliktelse kommer att kräva ett utflöde av ekonomiska resurser vars storlek kan uppskattas tillförlitligt. Om effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, diskonteras det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar, och om det är lämpligt, de risker som är förknippade med förpliktelsen.

En ansvarsförbindelse redovisas i not när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser, eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

I bolagets avtal med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget ska ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Västerbotten ska stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank. Bolaget intäktas för därför ej ersättning motsvarande 80 procent av befarade kreditförluster.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen, såvida inte den underliggande transaktionen redovisas direkt mot eget kapital då även den tillhörande skatteeffekten redovisas direkt mot eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Ersättningar till anställda

Företagets pensionsplaner för kollektivavtalade tjänstepensioner är tryggnade genom försäkringsavtal. Pensionsplanen för företagets anställda har bedömts vara en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Företaget har dock gjort bedömningen att UFR 10 Pensionsplaner som omfattar flera arbetsgivare är tillämplig även för företagets pensionsplan. Företaget saknar tillräcklig information för att möjliggöra en redovisning i enlighet med IAS 19, och redovisar därför i enlighet med UFR 10 dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda. Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

En avsättning för förväntade kostnader för vinstandels- och bonusbetalningar redovisas när en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda föreligger och denna förpliktelse kan beräknas tillförlitligt.

Anställda i Länsförsäkringar Västerbotten födda 1955 eller tidigare, har enligt kollektivavtal rätt att gå i pension vid 62–65 års ålder. De som väljer att utnyttja denna möjlighet får för tiden mellan vald och ordinarie pensionsålder en ersättning från arbetsgivaren med maximalt 65 procent av slutlönen. För ytterligare upplysningar se not 29.

MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolaget följer som huvudregel IFRS och de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernredovisningen. Moderbolaget behöver därutöver beakta och upprätta årsredovisning i enlighet med Lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2015:12 med ändringsföreskrifter samt rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer, utgiven av Rådet för finansiell rapportering. Moderbolagets årsredovisning är därför upprättad enligt IFRS

så långt det är förenligt med ÅRFL, RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. De mest väsentliga principiella avvikelserna mellan moderbolagets redovisning och koncernens redovisningsprinciper redovisas nedan.

Fastigheter

Samtliga fastigheter redovisas till verkligt värde och inga avskrivningar sker i redovisningen.

Dotterföretag och intresseföretag

Andelar i dotter- och intresseföretag redovisas enligt anskaffningsvärde-metoden. Som intäkt redovisas endast erhållna utdelningar under förutsättning att dessa härrör från vinstmedel som intjänats efter förvärvet. Utdelningar som överstiger dessa intjänade vinstmedel betraktas som en återbetalning av investeringen och reducerar andelens redovisade värde. Prövning för nedskrivning av andelarnas värde görs när en indikation finns på att värdet minskat.

Obeskattade reserver

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas i moderbolaget inte den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till de obeskattade reserverna. Dessa redovisas således med bruttobeloppet i balansräkningen och resultaträkningen.

Koncernbidrag

Redovisning sker i enlighet med huvudregeln i RFR 2 Redovisning för juridiska personer. Koncernbidrag som är att jämställa med en utdelning redovisas som utdelning i resultaträkningen. Lämnade koncernbidrag som är att jämställa med aktieägartillskott redovisas som investering i aktier i dotterföretag och erhållna koncernbidrag som utdelning.

Bolagets resultat beror dels av försäkringsverksamheten och de försäkringsrisker som hanteras där, dels av placeringsverksamheten och finansiella risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten i Länsförsäkringar Västerbotten. Denna not omfattar en beskrivning av försäkringsföretagets riskhanteringsorganisation samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker och finansiella risker.

MÅL, PRINCIPER OCH METODER FÖR BOLAGETS RISKHANTERING

Syftet med Länsförsäkringar Västerbottens riskhanteringsarbete är att identifiera, mäta och styra väsentliga risker som företaget är exponerat för både försäkringsrisker och finansiella risker. Ett viktigt syfte är också att tillse att det finns en betryggande solvens i förhållande till riskerna. Länsförsäkringar Västerbottens sätt att hantera risktagandet bygger på tydligt definierade ansvarsområden och väl fungerande processer.

Ansvar för bolagets riskarbete ligger hos styrelsen som årligen beslutar om de övergripande styrdokument, exempelvis affärsplan, försäkringstekniska riktlinjer, riskpolicy och riktlinjer för kapitalförvaltningen. Styrelsen får löpande rapportering av hur bolagets risker utvecklas via ett flertal olika rapporter.

Arbetsordningen för styrelsen finns beskrivet i ett särskilt styrdokument. Styrelsen i Länsförsäkringar Västerbotten har beslutat att ej införa ett separat revisionsutskott utan valt att i stället hantera detta ansvarsområde i styrelsen som helhet.

Styrelsen granskar och kvalitetssäkrar bolagets interna styrning vad gäller finansiell rapportering, riskhantering och riskkontroll, regelefterlevnad och övrig intern styrning.

Styrelsen har även en internrevisionsfunktion till sitt förfogande. Internrevisorerna ska medverka till och kontrollera att verksamheten inom bolaget bedrivs mot fastställda mål och i enlighet med styrelsens intentioner och riktlinjer genom att undersöka och utvärdera den interna styrningen.

I bolagets operativa riskorganisation finns förutom vd, en riskkontrollansvarig, en complianceansvarig och en kreditkommitté. Bolagets riskkontrollansvarige ansvarar för att identifiera och beskriva bolagets olika riskområden. I detta ansvar ligger även att tillsammans med företagsledningen och bolagets complianceansvarig, ta fram styrdokument som beskriver hur de olika riskerna ska hanteras. Riskkontrollansvarig har även till uppgift att regelbundet rapportera om den löpande riskhanteringen till vd, styrelse och Finansinspektionen.

Compliancefunktionen är ett stöd för att bolaget ska arbeta enligt gällande regler och har bland annat till uppgift att bistå organisationen vid utformning av interna regelverk, bevaka förändringar i de externa regelverken och följa upp regelefterlevanden i bolaget. Compliancefunktionen rapporterar regelbundet till vd och styrelse. Bolagets kreditkommitté har till uppgift att bedöma risker i kreditverksamheten för den förmedlade bankaffären.

Bolaget har därutöver en säkerhetsansvarig som har till uppgift att löpande arbeta med operativa säkerhetsfrågor, samt ett väl fungerande miljöledningssystem, vars syften är att hantera och begränsa bolagets risktagande inom dessa områden.

Säkerhets- och riskarbetet är även samordnat med motsvarande funktioner inom Länsförsäkringar AB samt andra bolag i länsförsäkringsgruppen.

Rapportering av risk

Bolaget mäter risk utifrån en Solvens 2 baserad riskmodell. I beräkningen ingår att mäta risk för följande risktyper: försäkringsrisk, marknadsrisk, livförsäkringsrisk, operativ risk och motpartsrisk, risken att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Bolagets styrelse får en riskrapport fyra gånger per år där det framgår hur de olika riskerna utvecklats över tiden, samt hur relationen mellan totalrisk och kapital har utvecklats.

Bolaget är styrt av en mängd legala krav. Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för de finansiella bolagen. Varje kvartal rapporterar bolaget till Finansinspektionen uppgifter om bland annat kapitalbas och kapitalkvot. Rapporteringen för 2017-12-31 visade en kapitalbas på 2 855 MSEK och en kapitalkvot på 248 procent. Till Finansinspektionen rapporterar bolaget även utfallet av ERSA, som är en framåtblickande analys av bolagets egna risker.

Försäkringsrisker

Försäkringsrisker består av premierisk, reservrisk, katastrofrisk och livförsäkringsrisk. Innebörden i dessa begrepp och bolagets generella metoder för att hantera dessa typer av risker beskrivs nedan.

Premierisk

Premierisken är risken för förluster på grund av att det kommande årets skador blir större än förväntat, dvs skade- och driftskostnaderna täcks inte av premieintäkter. Premierisken innehåller dels en genuin osäkerhet om det faktiska utfallet av varje enskilt försäkringsavtal, dels osäkerhet om den ingående totala avsättningen för ännu ej inträffade skador på redan ingångna försäkringsavtal tillsammans med den under nästa år intjänade premien på årets försäljning kommer att visa sig vara tillräcklig för att täcka skade- och driftskostnader som kommer att löpa på nästa räkenskapsår.

Reservsättningsrisk

Reservsättningsrisk är risken för förluster till följd av negativt utfall vid avveckling av avsättningarna för oreglerade skador. Det totala åtagande för pågående försäkringar samt för oreglerade skador uppgår till 1 609 (1 508) Mkr. Uppskattningen av de försäkringstekniska avsättningarna är förknippad med osäkerhet om vad skadorna, kanske flera år framåt i tiden, kan komma att kosta. Osäkerheten är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid. Detta är särskilt märkbart inom trafik- och olycksfallförsäkring, vilket är en relativt stor del av bolagets avsättning för oreglerade skador, 44,6 (44,7) procent netto. Från och med 2016 diskonterar bolaget avsättningar för oreglerade skador i både trafik- och olycksfallsaffären. Detta innebär att bolaget även har en ränterisk inbyggd i de försäkringstekniska avsättningarna.

Katastrofrisk

Länsförsäkringar Västerbottens verksamhetsområde är Västerbottens län, vilket innebär att de risker bolaget tecknat är koncentrerade till en förhållandevis liten region. Detta medför en relativt stor risk att flera enskilda försäkringar blir skadedrabbade vid en större skada som exempelvis en brand eller stormskada. Genom det i avsnittet nedan beskrivna interna riskutbytet är Länsförsäkringar Västerbotten både skyddat mot och exponerat för katastrofskador som inträffar i de övriga länsförsäkringsbolagen. Åtagandet är bolagets enskilt största risk och utgör ett belopp om högst 15 procent av bolagets konsolideringskapital minskat med värdet på aktier i Länsförsäkringar AB. Det inträder då gruppens externa katastrofskydd är uttömt.

Livförsäkringsrisk

I samband med överlåtelsen av avvecklingsaffären inom trafik mottog även Länsförsäkringar Västerbotten livränterörelse. Livränterörelse är klassificerad som övrig livaffär och livräntor betalas i normalfallet ut livsvarigt varför bolaget exponeras mot långlevnadsrisk.

Riskhantering i skadeförsäkringsrörelsen

Bolaget tecknar såväl direkt skadeförsäkring som mottagen skadeåterförsäkring inom områdena sjukdom och olycksfallsförsäkring, egendom, ansvar, motorfordon och trafik.

För att reducera försäkringsrisken finns olika metoder. Riskminskning med avseende på osäkerheten i enskilda försäkringsavtal åstadkommes dels genom diversifiering, det vill säga genom att utöka portföljen med avtal som är oberoende av varandra, dels genom att säkerställa en i organisationen väl förankrad prissättningsprocess, så att premien i varje enskilt avtal motsvarar den faktiska riskexponeringen. För att säkerställa detta görs inom ramen för prissättningsprocessen löpande uppföljning av tariffer och vid behov görs även justeringar av dessa. Länsförsäkringar Västerbotten upprättar även detaljerade interna riktlinjer, riskurvalsregler, för att säkerställa en riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Riskurvalsreglerna revideras minst en gång per år och fastställs av bolagets ledning. Ett viktigt led i detta är även besiktning av nya och befintliga risker. Riskurvalsreglerna anger också kvantitativa gränser för hur stor exponeringen maximalt får vara inom olika riskområden. I riktlinjerna fastställs det inom vilka försäkringsklasser, storlekar, geografiska områden och sektorer där bolaget är villigt att exponera sig för risk. På så sätt säkerställs en lämplig fördelning inom portföljen. Alla sakförsäkringskontrakt löper på

högst ett år med en inbyggd rättighet för försäkringsföretaget att avböja förlängning, eller att ändra villkor och förutsättningar vid förlängning.

För att ytterligare begränsa riskerna i försäkringsrörelsen deltar bolaget i ett riskutbyte tillsammans med de 22 övriga länsförsäkringsbolagen i länsförsäkringsgruppen. Hanteringen av riskutbytet administreras inom det gemensamt ägda bolaget Länsförsäkringar AB. Riskutbytet innebär att de deltagande bolagen begränsar sina åtaganden i försäkringsavtalen upp till vissa, av styrelsen – per riskslag – fastställda självbehåll, per skada, per händelse och totalt per skadeår. Återförsäkringen tar alltså sikte på att begränsa bolagets kostnad för egen räkning, i första hand per enskild skada, i andra hand per händelse, och i tredje hand för det totala årsresultatet.

Den del av skadekostnaden som överstiger självbehållet, netto efter återvinning från de skydd som Länsförsäkringar AB i sin tur upphandlat på den externa återförsäkringsmarknaden för skadorna som omfattas av riskutbytet, sprids ut över länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB. De fastställda andelar som fördelas ut beror på affärsvolym, valda självbehåll och historiskt skadeutfall. Återförsäkringsprogrammen ger, med undantag för vissa risker, ett automatiskt skydd och kapacitet att teckna risker upp till vissa beloppsgränser. Risker som inte omfattas av den automatiska kapaciteten återförsäkras på marknaden för fakultativ återförsäkring. Programmen gäller kalenderårsvis. De förnyas eller omförhandlas varje år.

Det externa katastrofskyddet har under året begränsats till 8 mdr totalt för de 23 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak tillsammans. Katastrofskydd för verksamhetsåret 2017 kommer att vara oförändrat. För katastrofskador som överstiger 8 mdr kronor har det under verksamhetsåret funnits ett internt återförsäkringsskydd inom länsförsäkringsgruppen som omfattar ytterligare cirka 4 mdr kronor. Risken att bolaget av misstag tecknar en risk som i sin helhet, eller till en del, inte täcks av bolagets återförsäkringsprogram, är en processrisk och ett exempel på risk som definitionsmässigt hör hemma under rubriken "Operativa risker".

Premie- och reservrisken är störst i skadeportföljer med lång avvecklingstid, det vill säga avtal där de stora utbetalningarna tenderar att komma först många år framåt i tiden. Detta är särskilt märkbart inom trafik-, sjuk- och olycksfallförsäkring, vilka tillsammans utgör en relativt stor andel av bolagets avsättning för oreglerade skador. När det gäller trafikskador tillkommer även osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att förändrad lagstiftning och myndighetsbeslut i efterhand kan påverka hur trafikförsäkringen belastas med kostnader.

Utvecklingen av bolagets avsättning för oreglerade skador följs upp löpande genom analys av avvecklingsresultatet, det vill säga en uppföljning av hur väl föregående års skadereserver räcker till att täcka kostnaden för

inträffade skador. Dessa genomgångar innebär att alla skadehandläggare går igenom sina oreglerade skador och kontrollerar att den kvarvarande reserven är tillräcklig för att slutreglera skadan. Detta görs minst två gånger per år.

Trafikförsäkringsföreningen, TFF

Av trafikskadelagen och trafikförsäkringsförordningen följer att försäkringsbolag som meddelar trafikförsäkring i Sverige är skyldiga att vara medlemmar i Trafikförsäkringsföreningen. Av reglerna följer att medlemsbolagen har ett solidariskt ansvar att finansiera verksamheten i Trafikförsäkringsföreningen. Detta hanteras genom att det årliga nettounderskottet för Trafikförsäkringsföreningen fördelas mellan medlemsbolagen på basis av bolagens premievolymer för trafikförsäkring genom en årlig avräkning som fastställs av Trafikförsäkringsföreningens stämma. Av det solidariska ansvaret följer att det enskilda medlemsbolaget kan ha en eventuell tillkommande förpliktelse gentemot Trafikförsäkringsföreningen i det fall något annat medlemsbolag inte kan fullgöra sina egna förpliktelser eller i det fall de reserver för oreglerade skador som hålls av Trafikförsäkringsföreningen visar sig otillräckliga.

Känslighet för risker hänförliga till försäkringsavtal

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i de väsentliga antaganden som antytts ovan. Känsligheten för förändringar av några av dessa antaganden är svår att kvantifiera, exempelvis förändringar i regleringen av trafikförsäkringen. Nedanstående känslighetsanalyser har genomförts genom att mäta effekten på vinst före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Effekterna har mätts antagande för antagande, med övriga antaganden konstanta och utan någon hänsyn till eventuella diversifieringseffekter.

Känslighetsanalys, teckningsrisken (Tkr)

		Inverkan på vinst före skatt	Inverkan på eget kapital
1% förändring i totalkostnadsprocent	+/-	7 356	5 737
1% förändring i premienivån	+/-	8 886	6 931
1% förändring i skadefrekvens	+/-	6 055	4 723
10% förändring i premier för avgiven återförsäkring	+/-	5 948	4 640

Skadekostnad före återförsäkring (Mkr)

Skadeår	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Uppskattad skadekostnad:												
- I slutet av skadeåret	330,0	375,6	361,4	378,3	426,7	393,3	479,2	469,7	488,3	556,7	580,4	
- ett år senare	324,1	376,6	356,9	380,0	437,4	398,5	475,5	456,8	489,6	570,5		
- två år senare	321,8	368,9	345,7	382,5	431,2	387,8	461,6	441,4	489,3			
- tre år senare	312,8	365,2	342,4	378,9	425,8	379,5	458,4	442,6				
- fyra år senare	308,8	359,8	344,5	378,2	425,7	376,2	455,6					
- fem år senare	310,2	356,8	344,9	367,7	423,6	377,0						
- sex år senare	300,2	350,0	339,5	360,4	422,2							
- sju år senare	295,2	346,8	334,9	361,4								
- åtta år senare	299,4	337,3	334,4									
- nio år senare	295,3	338,6										
- tio år senare	298,3											
Nuvarande skattning av total skadekostnad	298,3	338,6	334,4	361,4	422,2	377,0	455,6	442,6	489,3	570,5	580,4	
Totalt utbetalt	255,3	299,8	290,8	316,4	368,4	322,3	395,5	372,8	399,6	429,0	258,8	
Summa kvarstående skadekostnad	40,0	37,5	44,1	44,0	55,2	53,9	62,9	68,6	90,0	127,7	321,6	945,5
Avsättning avseende skadeår 2005 och tidigare												277,7
Avsättning för skadelivräntor												215,8
Avsättning skadebehandlingsreserv												45,5
Total avsättning upptagen i balansräkningen												1 484,5

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Utöver känslighetsanalysen utgör också tidigare års skattningar av skadekostnaden för enskilda skadeår ett mått på bolagets förmåga att förutse den slutliga skadekostnaden. Tabellen på sidan 27 visar kostnadsutvecklingen för skadeåren 2007–2017 före återförsäkring.

Av den övre delen av tabellen framgår hur skattningen av den totala skadekostnaden per skadeår. Den nedre delen visar hur stor del av detta som finns i balansräkningen. Den nedre delen av tabellen visar uppskattad skadekostnad respektive år och nuvarande skattning av skadekostnaden.

Finansiell risk

Länsförsäkringar Västerbotten är exponerat mot en rad olika finansiella risker genom sina finansiella tillgångar, återförsäkringstillgångar och försäkringsskulder. Den huvudsakliga finansiella risken är främst att investeringarna inte uppgår till samma summa som åtaganden för försäkringsavtal. De viktigaste riskkomponenterna är marknadsrisk, motpartsrisk (kreditrisk) och likviditetsrisk. I detta avsnitt kommer känsligheten att presenteras genom olika känslighetsanalyser.

Marknadsrisk

Förändringar i räntesatser, valutakurser, aktiekurser, fastighetspriser och råvarupriser påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar och skulder. Marknadsrisken är risken för att verkligt värde på eller framtida kassaflöden från ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i dessa marknadspriser. Länsförsäkringar Västerbotten har ett regelverk, en policy för kapitalförvaltning och en placeringsriktlinje, för hur bolaget ska placera tillgångarna och till vilken risk detta får göras. Dokumenten revideras minst en gång per år och beslutas av styrelsen. I detta regelverk har bolaget även tagit hänsyn till legala krav som kan påverka hur bolaget får placera kapitalet. Målet för bolagets kapitalförvaltning är att långsiktigt generera så hög avkastning som möjligt med hänsyn tagen till risk och likviditet.

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är bolagets enskilt största marknadsrisk. Totalt har bolaget en aktieexponering på 2 580,9 Mkr, exklusive aktier i helägda dotterbolag. Aktieplaceringarna sker i huvudsak i Länsförsäkringar AB, svenska noterade aktier, utländska noterade aktier och aktie- och indexfonder. Genom att placera i flera olika geografiska regioner, samt på flera olika förvaltare minskar den totala aktiekursrisken.

Känslighetsanalys aktiekursrisk

Inverkan på resultat före skatt vid 10 procent nedgång i aktiekurser är minus 258,1 Mkr.

Valutakursrisk

Exponeringen mot utländsk valuta förekommer i utländska aktier och fonder, till ett sammanlagt netto värde av 365,0 Mkr.

Känslighetsanalys valutakursrisk

Inverkan på resultat före skatt vid 10 procent nedgång i valutakurser är minus 36,5 Mkr.

Ränterisk

Placeringar i räntebärande värdepapper uppgår totalt till 1 204,1 Mkr. Bolagets ränteportfölj består huvudsakligen av företagsobligationer, bostadsobligationer, realränteobligationer och fastränteplasseringar. Värdepapperens emittenter kommer från Sverige, Europa och Nordamerika.

Känslighetsanalys ränterisk

Från och med 2016 diskonterar LF Västerbotten sina försäkringstekniska avsättningar. Det här medför att det finns en ränterisk både i de försäkringstekniska avsättningarna och i räntebärande tillgångar. Vid en procentenhets ränteuppgång av diskonteringsräntan (se not 40) skulle avsättningsbehovet minska med 81 Mkr. Vid en procentenhets ränteuppgång är inverkan på resultat för räntebärande tillgångar före skatt minus 20 Mkr (enligt prognosverktyget LISA).

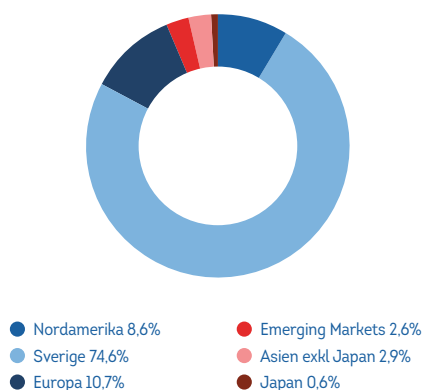
Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att placeringstillgångar inte är väl diversifierade. Bolagets strävan är att ha en väl diversifierad placeringsportfölj och fastställer genom normalportföljens limitnivåer för respektive tillgångsslag en god diversifiering mellan tillgångsslag, geografisk marknad och enskilda emittenter. Innehavet i LFAB utgör det största bidraget till bolagets koncentrationsrisk. Innehavet är att betrakta som en strategisk placering.

Operativa risker

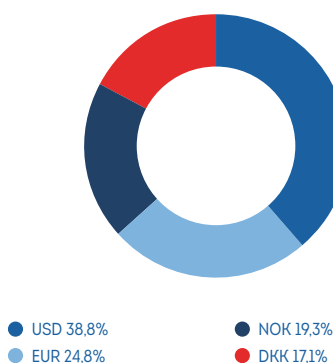
En viktig del av Länsförsäkringar Västerbottens riskhantering är processarbetet. En väl styrd process tydliggör för medarbetare på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten ska bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för bolagets riskanalys, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner. En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar där både medarbetares och kunders synpunkter tas tillvara. Funktioner för riskkontroll, compliance och internrevision, samt säkerhetsansvar har, som tidigare beskrivits, bland annat till uppgift att på olika sätt identifiera, hantera och granska bolagets operativa risker.

Aktieplaceringar, geografisk indelning

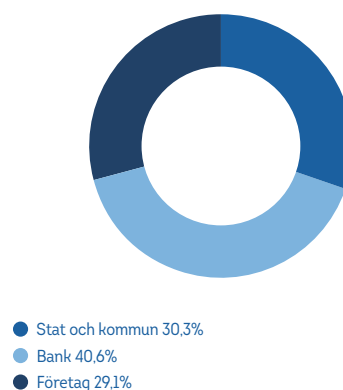
Diagrammet ovan visar hur bolagets aktieplaceringar fördelar sig på olika geografiska regioner.

Valutaexponering, geografisk indelning

Diagrammet ovan visar bolagets valutaexponering fördelad per valuta.

Räntebärande placeringar, sektorindelad

Diagrammet visar hur bolagets räntebärande placeringar fördelar sig på olika typer av emittenter.

Motpartsrisk

Motpartsrisk avser de resultateffekter som uppstår om en utgivare eller motpart i ett finansiellt instrument inte kan fullgöra sina förpliktelser. För att begränsa motpartsrisken i placeringar i räntebärande värdepapper har bolaget fastställt vilken den lägsta kreditvärdering en emittent ska ha. Dessutom finns begränsningar om hur mycket man kan placera hos olika emittenter, dessa begränsningar styrs med utgångspunkt från gällande skuldteckningsregler.

Motpartsrisken i avgiven återförsäkring är risken att betalning inte erhålls från återförsäkringsgivare i enlighet med återförsäkringsavtalen. För att begränsa denna risk har länsförsäkringsgruppen ett särskilt regelverk för vilka externa återförsäkringsgivare som får användas. Minimikravet är att återförsäkringsgivare ska ha minst A-rating enligt Standard & Poor's när det gäller affär med lång avvecklingstid och minst BBB-rating på övrig affär. I detta avseende är affär med lång avvecklingstid affär som beräknas ha en längre avvecklingstid än fem år. Dessutom eftersträvas en spridning på ett flertal olika återförsäkrare.

Länsförsäkringar Västerbotten har på balansdagen 258,7 Mkr (259,6 Mkr) i återförsäkrars andel av oregerade skador. Bolaget har inte någon pant, annan säkerhet eller garantier utställda av tredje part för de finansiella tillgångarna.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att ett företag får svårigheter att fullgöra åtaganden som är förenade med finansiella och försäkringstekniska skulder. För Länsförsäkringar Västerbotten är likviditet normalt inget problem, eftersom premierna i försäkringsrörelsen betalas in i förskott och stora skadeutbetalningar ofta är kända långt innan de förfaller.

Länsförsäkringar Västerbottens strategi för att hantera likviditetsrisker syftar till att i största möjliga utsträckning matcha förväntade in- och utbetalningar med varandra.

Vad avser försäkringsskulder (avsättningar) framgår den beräknade tiden för kassautflödet för skulderna av nedanstående tabell:

Länsförsäkringar Västerbottens likviditetsexponering med avseende på återstående löptider på finansiella tillgångar och skulder framgår av nedanstående tabell för moderbolaget. Kassaflödesanalysen ger också en viss illustration av företagets likviditetssituation.

Kapitalrisker

Länsförsäkringar Västerbottens mål när man förvaltar kapital är att uppfylla de krav som ställs på bolaget från tillsynsmyndigheterna.

Finansinspektionen specificerar solvenskapitalkravet och vilka tillgångar som får finnas i den kapitalbas som ska täcka kraven. Därutöver skall det finnas tillgångar som täcker de försäkringstekniska avsättningarna (skuld-täckningstillgångar). Minsta kapitalbas får inte någon gång under året underskridas. Se femårsöversikten för kapitalbas, SCR och MCR.

Risker i övrig verksamhet

Förutom sakförsäkringsverksamheten säljer bolaget livförsäkringar och bankprodukter till kunderna för Länsförsäkringar Livs respektive Länsförsäkringar Banks räkning. Som ersättning för detta erhåller Länsförsäkringar Västerbotten en provision.

I avtalet med Länsförsäkringar Bank regleras hur stor ersättning bolaget ska ha för den förmedlade bankaffären. I detta avtal framgår även att Länsförsäkringar Västerbotten ska stå för 80 procent av de kreditförluster som eventuellt uppkommer på de lån som bolaget förmedlat till Länsförsäkringar Bank.

Kassa utflöde FTA

Skadeår	2017		2016	
	Sammanlagda avsättningar, f.e.r.	Duration, år	Sammanlagda avsättningar, f.e.r.	Duration, år
Försäkringsgren				
Sjuk & olycksfall	138 819	9,7	119 003	11,8
Hem, Villa och fritidshus	172 899	0,9	171 886	0,9
Lantbruk, Företag Fastighet	177 363	1,1	158 650	1,0
Motorfordon	154 181	0,6	140 490	0,6
Trafik*	497 635	10,8	459 659	10,7
Mottagen återförsäkring	467 259	13,0	457 771	13,3
	1 608 156	8,2	1 507 459	8,4

Den sammanlagda försäkringstekniska avsättningen innehåller även premiereserven samt har samma indelning som resultatanalysen.

*inkl skadelivräntor direkt affär

Likviditetsexponering av tillgångar och skulder

Mkr	På anmodan	<3 mån	3 mån-1 år	1-5 år	> 5 år	Utan löptid	Summa
Tillgångar							
Kassa och Bank		135,1					135,1
Byggnader och mark			386,0				386,0
Aktier och andelar ¹⁾						1 691,9	1 691,9
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		68,1	185,1	912,2	38,7		1 204,1
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring					0,4		0,4
Fordringar avseende direkt försäkring		37,6	215,6				253,2
Fordringar avseende återförsäkring		22,2					22,2
Övriga fordringar		74,1	0,0				74,1
		337,1	786,7	912,2	39,1	1 691,9	3 767,0
Skulder							
Skulder avseende direkt försäkring		35,0					35,0
Skulder avseende återförsäkring		3,3					3,3
Övriga skulder		35,1	25,1				60,1
		73,4	25,1				98,4

¹⁾ avser endast aktier och andelar som kan klassificeras som omsättningsbara

Not 3	Premieintäkt
--------------	---------------------

Tkr	Direkt försäkring		Mottagen återförsäkring		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	841 116	789 783	47 520	43 285	888 636	833 068
Ingående avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	355 381	332 836	1 639	1 584	357 021	334 420
Utgående avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	379 999	355 381	2 316	1 639	382 315	357 021
Förändring i avsättning enligt ovan	-24 618	-22 545	-677	-56	-25 295	-22 601
Premieintäkt (före avgiven återförsäkring)	816 498	767 238	46 843	43 229	863 341	810 467

Not 4	Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen
--------------	---

Tkr	2017	2016
Överförd kapitalavkastning	18 975	19 396
Överförd kapitalavkastning - livränta	4 703	16 618
Överförd kapitalavkastning	23 678	36 014
Genomsnittlig räntesats %	1,4%	1,6%

Not 5	Utbetalda försäkringsersättningar
--------------	--

Tkr	Före avgiven återförsäkring		Återförsäkrares andel		Försäkringsersättningar, f.e.r.	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Koncernen						
Utbetalda försäkringsersättningar	493 648	480 456	-17 555	-30 518	476 093	449 938
Driftskostnader för skadereglering	58 728	57 914	-	-	58 728	57 914
Utbetalda försäkringsersättningar	552 376	538 370	-17 555	-30 518	534 821	507 852
Moderbolaget						
Utbetalda försäkringsersättningar	493 648	480 456	-17 555	-30 518	476 093	449 938
Driftskostnader för skadereglering	58 196	57 382	-	-	58 196	57 382
Utbetalda försäkringsersättningar	551 844	537 838	-17 555	-30 518	534 289	507 320

Not 6	Funktionsindelade driftskostnader
--------------	--

Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Anskaffningskostnader	90 838	102 632	90 838	102 632
Förändring av förutbetalda anskaffningskostnader	1 340	692	1 340	692
Administrationskostnader	37 898	38 445	37 160	37 707
Provisioner i avgiven återförsäkring	-	-	-	-
Summa driftskostnader	130 076	141 769	129 338	141 031
Totala driftskostnader före funktionsindelning				
Personalkostnader	145 339	151 550	145 339	151 550
Lokalkostnader	6 283	6 667	6 283	6 667
Avskrivningar	3 047	2 352	1 203	508
Övriga kostnader	139 155	131 383	139 155	131 383
Omkostnadsbidrag för förmedlad affär	-97 458	-82 002	-97 458	-82 002
Summa totala driftskostnader	196 366	209 950	194 522	208 106
Finans- och fastighetsförvaltning	-10 045	-6 315	-10 011	-6 281
Skadereglering	-64 402	-57 914	-63 870	-57 382
Förmedlad affär: liv, bank och fond, netto	8 157	-3 952	8 697	-3 412
Summa driftskostnader	130 076	141 769	129 338	141 031

Not 7	Övriga tekniska kostnader
--------------	----------------------------------

Tkr	2017	2016
TFF (Trafikförsäkringsföreningen)	4 518	6 867

Beloppet utgår från TFFs senaste prognos 2017. Länsförsäkringars totala andel av TFFs underskott utgör 39,2 % och baseras på under 2016 intjänade premier för direkttecknade trafikförsäkringar. Länsförsäkringars andel fördelas sedan mellan länsförsäkringsbolagen och LF SAK AB med hjälp av samma premienyckel. Länsförsäkringar Västerbottens andel för 2016 är 4,61%.

Not 8 Kapitalavkastning, intäkter

Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Driftsnetto i byggnader och mark ¹⁾	-103	-9 713	-1 478	-11 136
Utdelning på aktier och andelar	41 400	42 753	41 400	42 753
<i>Räntointäkter m m</i>				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	11 675	14 899	11 757	14 916
Kassa och bank	1	-	-	-
Övriga räntointäkter	505	566	505	566
Valutakursvinster, netto	-	20 358	-	20 358
<i>Realisationsvinster</i>				
Byggnader och mark	-	-	-	-
Aktier och andelar	81 379	121 121	81 379	121 121
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 108	3 605	7 108	3 605
Summa kapitalavkastning, intäkter	141 965	193 589	140 671	192 183

¹⁾ Löptider för hyreskontrakt per 2017-12-31

	Koncernen	Moderbolaget
Förfallotidpunkter:	Andel, %	Andel, %
Inom ett år	25,0%	23,5%
Senare än ett år men inom fem år	70,0%	70,6%
Senare än fem år	5,0%	5,9%

Not 9 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Orealiserade vinster				
Byggnader och mark	12 300	14 666	-	10 466
Aktier och andelar	154 855	101 714	150 979	101 714
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	13 687	-	13 687
Summa orealiserade vinster	167 155	130 067	150 979	125 867
Orealiserade förluster				
Byggnader och mark	-4 987	-1 500	-2 987	-
Aktier och andelar	-	-	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-13 746	-	-13 746	-
Summa orealiserade förluster	-18 733	-1 500	-16 733	-

Not 10 Kapitalavkastning, kostnader

Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Kapitalförvaltningskostnader	4 996	5 764	4 984	5 752
<i>Räntekostnader mm</i>				
Fastighetslån	-	-	-	-
Övriga räntekostnader mm	63	-8	63	-8
Valutakursförluster, netto	2 116	-	2 116	-
<i>Au- och nedskrivningar</i>				
Nedskrivningar av aktier i koncernföretag	-	-	-	-
Nedskrivningar av aktier i intresseföretag	1 830	1 382	1 830	1 382
<i>Realisationsförluster</i>				
Byggnader och mark	-	-	-	-
Aktier och andelar	16 967	41 400	16 967	41 400
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 080	5 577	1 080	5 577
Summa kapitalavkastning, kostnader	27 053	54 115	27 041	54 103

Not 11 Årets nettovinst eller årets nettoförlust per kategori av finansiella instrument

KONCERNEN - tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Tkr	Via identifiering		Innehav för handelsändamål		Lånefordringar och kundfordringar		Summa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Finansiella tillgångar								
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>								
Aktier och andelar	260 667	223 021	-	-	-	-	260 667	223 021
Aktier i intresseföretag	-1 830	-1 382	-	-	-	-	-1 830	-1 382
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 957	26 613	-	-	-	-	3 957	26 613
<i>Andra tillgångar</i>								
Kassa och bank	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	262 793	248 252	-	-	-	-	262 793	248 252

Tabellen fortsätter på nästa sida.

MODERBOLAGET – tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Tkr	Via identifiering		Innehav för handelsändamål		Lånefordringar och kundfordringar		Summa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Finansiella tillgångar								
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>								
Aktier och andelar	256 791	224 188					256 791	224 188
Aktier i koncernföretag	-	-						-
Aktier i intresseföretag	-1 830	-1 382					-1 830	-1 382
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	4 039	26 630					4 039	26 630
Summa	259 000	249 436	-	-	-	-	259 000	249 436

Not 12 Övriga intäkter och kostnader

Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Övriga intäkter				
Provision mm för liv	17 063	15 741	17 063	15 741
Provision mm för bank och fond	80 646	66 481	80 646	66 481
	97 709	82 222	97 709	82 222
Övriga kostnader				
Driftskostnader för liv	-15 797	-20 718	-15 645	-20 566
Driftskostnader för bank och fond	-73 612	-65 457	-73 224	-65 069
	-89 409	-86 175	-88 869	-85 635

Not 14 Andra immateriella tillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	-	-	-	-
Förvärv	6 488	-	6 488	-
Ack avskrivningar	-1 298	-	-1 298	-
Utgående balans 31 december	5 190	-	5 190	-

Avser köpeskilling för sjuk- och olycksfallsaffären för vuxna. Den skrivs av på fem år enligt ÅRL 4 kap §4.

Not 13 Skatter, redovisat i resultaträkningen

Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Aktuell skattekostnad (-) [/skatteintäkt (+)]				
Periodens skattekostnad	-14 043	-9 940	-14 203	-10 089
Uppskjuten skattekostnad (-) [/skatteintäkt (+)]				
Obeskattade reserver	-14 124	-8 910		
Avseende temporära skillnader	-32 062	-28 856	-29 356	-27 932
Skattemässigt gjorda avdrag för värdeminskning på fastigheter (i deklaration)	-324	632	-324	632
Redovisad skattekostnad	-60 553	-47 074	-43 883	-37 389
Avstämning av effektiv skatt				
Resultat före skatt	269 053	205 675	191 205	162 891
Skatt enligt gällande skattesats 22%	-59 191	-45 253	-42 065	-35 836
Effekt av permanenta skillnader				
Ej avdragsgilla kostnader	-963	-1 399	-1 419	-1 130
Ej skattepliktiga intäkter	-	13	-	13
Schablonränta på investeringsfonder	-374	-375	-374	-375
Schablonränta på periodiseringsfond	-25	-61	-25	-61
	-60 553	-47 074	-43 883	-37 389
Gällande skattesats, %	22,0%	22,0%	22,0%	22,0%
Effektivt skattesats, %	22,9%	22,9%	23,1%	23,0%

Not 15	Byggnader och mark
---------------	---------------------------

Tkr	Rörelsefastigheter		Förvaltningsfastigheter		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Verkligt värde (=bokfört värde) i koncernen	67 799	69 643	357 959	229 852	425 758	299 495

	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Värdering				
Ingående verkligt värde	299 495	187 134	268 152	156 647
Pågående nybyggnationer	121 107	104 400	121 107	104 400
Förvärv av fastighet	-	5 006	-	5 006
Avyttring av fastighet	-313	-8 366	-313	-8 366
Ändrad värdering	7 313	13 165	-2 987	10 466
Planmässiga avskrivningar	-1 844	-1 844	-	-
Utgående verkligt värde	425 758	299 495	385 960	268 152

Summa hyresintäkter under året	9 370	9 394	6 298	6 223
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden	-3 258	-6 964	-2 445	-6 094
Direkta kostnader för fastigheter som inte genererat hyresintäkter under perioden	-	-2 900	-	-2 900

Värderingsmetod

Värdering av fastigheter har gjorts av extern värderingsman och värderingen har skett individuellt per fastighet. Värderingen har skett med en kassaflödesmetod med nuvärdesberäknade årliga betalnetton samt ett nuvärdesberäknat bedömt restvärde vid kalkylperiodens slut. Avkastningskrav vid beräkningen varierar mellan 5,9 %-7,65 %. Semesterbostäder för personalen vilka är belägna i Nice (Frankrike) och Alicante (Spanien) har endast värderats internt.

Rörelsefastigheter i koncernen	2017	2016
Ingående bokfört värde	69 643	71 487
Årets planmässiga avskrivning	-1 844	-1 844
Utgående bokfört värde	67 799	69 643

Not 16	Aktier och andelar i koncernföretag
---------------	--

	Moderbolaget	
	2017	2016
Innehav i dotterföretag, Tkr		
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	38 338	38 338
Inköp	88	-
Utgående balans 31 december	38 426	38 338
Akkumulerade nedskrivningar		
Vid årets början	-9 300	-9 300
Utgående balans 31 december	-9 300	-9 300
Redovisat värde den 31 december	29 126	29 038

Dotterföretag	Antal andelar	Andel i %	Redovisat värde		Verkligt värde	
			2017	2016	2017	2016
Länsskruven Fastigheter i Umeå AB, org nr 556937-0843	1 000	100	100	100	230	230
Fastighetsbolaget Fabriken AB, org nr 556934-3956	500	100	28 938	28 938	28 128	28 128
Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB, 559123-9271	500	100	50	-	3 971	-
Trygga Mäklarna i Umeå AB, 559127-1324	380	76	38	-	38	-

Not 17	Lån till koncernföretag
---------------	--------------------------------

Moderbolag	2017	2016
Dotterbolag		
Reverslån		
Fastighetsbolaget Fabriken AB, org nr 556934-3956	18 000	18 000
Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB, 559123-9271	1 020	-
Trygga Mäklarna i Umeå AB, 559127-1324	380	-
	19 400	18 000

Not 18	Aktier och andelar i intresseföretag
---------------	---

Innehav i intresseföretag, Tkr	Intresseföretagets säte, land	Resultat	Ägarandel, %	Eget kapital
Länsförsäkringar i Norr Holding AB, org nr 556764-1435	Västerbottens län, Umeå kommun, Sverige	-	37,5	5 700
Tkr				
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början			11 935	11 935
Utgående balans 31 december			11 935	11 935
Akkumulerade nedskrivningar				
Vid årets början			4 405	3 023
Årets nedskrivningar			1 830	1 382
Utgående balans 31 december			6 235	4 405
Redovisat värde den 31 december			5 700	7 530

Not 19 Aktier och andelar

	Koncernen		Moderbolaget	
	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde	Anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Noterade svenska aktier	822 215	1 016 103	822 215	1 016 103
Onoterade svenska aktier och andelar ¹⁾	435 195	1 005 633	335 195	901 756
Noterade andelar i utländska aktiefonder	365 246	483 011	365 246	483 011
Noterade utländska aktier	153 631	174 313	153 631	174 313
Summa aktier och andelar	1 776 287	2 679 060	1 676 287	2 575 183

¹⁾ Varav aktier i Länsförsäkringar AB, Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB och Länsförsäkringar Franchisesupport AB. I koncernen ingår även innehav i Lansa Fastighet.

416 816	987 133	316 816	883 257
---------	---------	---------	---------

Not 20 Obligationer och räntebärande värdepapper

Noterade, Tkr	Koncernen			Moderbolaget		
	Nominellt belopp	Upplupet anskaffningsvärde	Marknadsvärde	Nominellt belopp	Upplupet anskaffningsvärde	Marknadsvärde
Emittent						
Övriga svenska emittenter	774 000	800 496	813 286	774 000	800 496	813 286
Utländska emittenter	369 710	384 656	390 814	369 710	384 656	390 814
Summa obligationer och räntebärande värdepapper	1 143 710	1 185 152	1 204 100	1 143 710	1 185 152	1 204 100
varav efterställt	-	-	-	-	-	-
Förfallotidpunkt						
Mindre än 1 år		251 219	253 193		251 219	253 193
1-5 år		895 256	912 162		895 256	912 162
5-10 år		38 677	38 745		38 677	38 745
Mer än 10 år		-	-		-	-

Not 21 Redovisade värden för finansiella tillgångar och skulder per värderingskategori

KONCERNEN - tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Tkr	Via identifiering		Innehav för handelsändamål		Lånefordringar och kundfordringar		Summa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Finansiella tillgångar								
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>								
Aktier och andelar	2 679 060	2 348 201					2 679 060	2 348 201
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 204 100	1 274 830					1 204 100	1 274 830
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring					442	481	442	481
<i>Andra tillgångar</i>								
Kassa och bank					142 256	122 751	142 256	122 751
Summa	3 883 160	3 623 031	-	-	142 698	123 232	4 025 858	3 746 263

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelningen av hur verkligt värde bestäms görs utifrån följande tre nivåer:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: enligt direkt eller indirekt observerbara marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Följande tabell visar tillgångar och skulder värderade till verkligt värde per 31 december 2017.

Tkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen</i>				
Aktier	1 673 427	-	1 005 633	2 679 060
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 204 100	-	-	1 204 100
Summa tillgångar	2 877 527		1 005 633	3 883 160

Följande tabell visar förändringarna för instrument på nivå 3 under 2017.

Tkr	Aktier värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Summa
Ingående balans	812 490	812 490
Inköp	100 000	100 000
Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen	93 144	93 144
Utgående balans	1 005 633	1 005 633

Summa vinster och förluster under perioden redovisade i resultaträkningen, för tillgångar som innehas vid rapportperiodens slut

93 144

Tabellen fortsätter på nästa sida.

MODERBOLAGET - tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Tkr	Via identifiering		Innehav för handelsändamål		Lånefordringar och kundfordringar		Summa	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Finansiella tillgångar								
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>								
Aktier och andelar	2 575 183	2 348 201					2 575 183	2 348 201
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 204 100	1 274 830					1 204 100	1 274 830
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring					442	481	442	481
<i>Andra tillgångar</i>								
Kassa och bank					135 090	117 144	135 090	117 144
Summa	3 779 283	3 623 031	-	-	135 531	117 625	3 914 814	3 740 656

I nedanstående tabeller lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelningen av hur verkligt värde bestäms görs utifrån följande tre nivåer:

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: enligt direkt eller indirekt observerbara marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Följande tabell visar tillgångar och skulder värderade till verkligt värde per 31 december 2017.

Tkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
<i>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen</i>				
Aktier	1 673 427	-	901 756	2 575 183
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 204 100		-	1 204 100
Summa tillgångar	2 877 527	-	901 756	3 779 283

Följande tabell visar förändringarna för instrument på nivå 3 under 2017.

Tkr	Aktier värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Summa
Ingående balans	812 490	812 490
	-	-
Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen	89 266	89 266
Utgående balans	901 756	901 756
Summa vinster och förluster under perioden redovisade i resultaträkningen, för tillgångar som innehas vid rapportperiodens slut		89 266

Not 22	Fordringar i direkt försäkring		
Tkr	2017	2016	
Fordringar hos försäkringsföretag	37 650	35 476	
Fordran på försäkringstagare	215 539	200 462	
	253 189	235 938	

Not 23	Materiella tillgångar			
Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	9 679	10 910	9 679	10 910
Inköp	16 069	-	15 911	-
Försäljningar/ utrangeringar	-1 754	-1 231	-1 754	-1 231
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	23 994	9 679	23 836	9 679
Ingående avskrivningar	-8 200	-8 024	-8 200	-8 024
Försäljningar/ utrangeringar	1 754	1 063	1 754	1 063
Årets avskrivningar	-1 203	-1 239	-1 203	-1 239
Utgående ackumulerade avskrivningar	-7 649	-8 200	-7 649	-8 200
Kvarvarande värde	16 345	1 479	16 187	1 479

Maskiner och inventarier skrivs planmässigt av på 5 år.

Not 24	Upplupna ränte- och hyresintäkter			
Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Upplupna ränteintäkter	-	-	-	-
Upplupna hyresintäkter	-	20	-	20
Summa upplupna ränte- och hyresintäkter	-	20	-	20

Not 25	Förutbetalda anskaffningskostnader			
Tkr	2017		2016	
Föregående års aktivering av förutbetalda anskaffningskostnader	5 816		6 509	
Årets avskrivning	-5 816		-6 509	
Årets aktivering	7 156		5 816	
Förutbetalda anskaffningskostnader vid årets utgång	7 156		5 816	

Not 26	Periodiseringsfond		
Tkr	2017	2016	
Avsättning att återföras till beskattning senast taxeringsår 2018	-	3 800	
Avsättning att återföras till beskattning senast taxeringsår 2022	41 000	41 000	
Avsättning att återföras till beskattning senast taxeringsår 2023	14 000	14 000	
Avsättning att återföras till beskattning senast taxeringsår 2024	20 000	-	
Periodiseringsfond	75 000	58 800	

Not 27	Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker					
Tkr	Avsättning för ej intjänade premier		Avsättning för kvardröjande risker		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	357 021	334 420	-	-	357 021	334 420
Årets avsättning	25 294	22 601	-	-	25 294	22 601
Utgående balans	382 315	357 021	-	-	382 315	357 021

Not 28	Avsättning för oreglerade skador					
Tkr	2017			2016		
	Brutto	ÅF-andel	Netto	Brutto	ÅF-andel	Netto
IB Rapporterade skador	397 961	-63 898	334 063	419 605	-88 623	330 982
IB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	762 807	-195 719	567 088	721 077	-220 220	500 857
IB Skadelivräntor	209 443	-	209 443	188 212	-	188 212
IB Avsättning för skaderegleringskostnader	39 846	-	39 846	39 175	-	39 175
Ingående balans	1 410 057	-259 617	1 150 440	1 368 069	-308 843	1 059 226
Kostnad för skador som inträffat under innevarande år	644 848	-21 359	623 489	631 182	-26 168	600 147
Utbetalt/ överfört till försäkringsskulder eller andra kortfristiga skulder	-551 845	17 555	-534 290	-537 725	30 518	-507 207
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-23 295	4 757	-18 538	-51 469	44 876	-1 727
Effekt av beståndsöverlåtelse*						
Sjuk- och olycksfallsförsäkring för vuxna	4 740	-	4 740	-	-	-
Utgående balans	1 484 505	-258 664	1 225 841	1 410 057	-259 617	1 150 439
<i>Utgående balans består av:</i>						
UB Rapporterade skador	407 354	-61 364	345 990	397 962	-63 898	334 062
UB Inträffade ännu ej rapporterade skador (IBNR)	815 853	-197 300	618 553	762 807	-195 719	567 088
UB Skadelivräntor	215 778	-	215 778	209 443	-	209 443
UB skaderegleringskostnader	45 520	-	45 520	39 846	-	39 846
Utgående balans	1 484 505	-258 664	1 225 841	1 410 057	-259 617	1 150 439

*I december 2017 övertog Länsförsäkringar Västerbotten de försäkringstekniska avsättningarna för sjuk- och olycksfallsförsäkring för vuxna.

Avsättningen för oreglerade skador i trafik och olycksfall har diskonterats. För information om diskonteringsräntan, se not 40. Avsättningen för rapporterade skador (kända skador) uppgår till 345 990 tkr. I denna reserv ingår en diskonterad reserv med 154 830 tkr. (156 091 tkr). Denna reserv uppgick, före diskontering, till 162 477 tkr (172 631 tkr). Avsättningen för inträffade, men ännu ej rapporterade skador (okända skador) uppgår till 618 553 tkr. I denna reserv ingår en diskonterad reserv med 563 137 tkr (513 917 tkr). Denna reserv uppgick före diskontering till 590 689 tkr (531 241 tkr).

Not 29 Avsättning för återbäring och rabatter		
Tkr	2017	2016
Från tidigare år	764	764
Utbetalt under året	-420	-420
Årets avsättning	420	420
Avsättning för återbäring och rabatter	764	764

Not 30 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		
Tkr	2017	2016
Avsättning för personal som enligt avtal har möjlighet att gå i pension från 62 års ålder	14 057	13 251
	14 057	13 251

Ovanstående pensionsavsättning är inte tryggt enligt Tryggandelagen. Bolagets övriga förpliktelser avseende pensioner är täckta genom försäkringar. Pensionsavsättningen ovan, enligt 62-årsregeln, är gjord utifrån en bästa skattning av vad som kommer att betalas ut. Pensionsavsättningens storlek har beräknats med utgångspunkt från att samtliga personer som omfattas av avtalet kommer att gå i pension vid 62 års ålder.

Not 31 Avsättning för skatter				
Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Inkomstskatteskuld	-	2 956	-	2 911
Uppskjutna skatteskulder				
<i>Auseende temporära skillnader</i>				
Skatt på obeskattade reserver	193 853	179 729		
Skatt på realiserade vinster	215 229	182 989	213 139	183 605
Skatt avseende avsättning för pensioner	-3 093	-2 915	-3 093	-2 915
	405 989	359 803	210 046	180 690
Skatt avseende ej bokförda skattemässiga avskrivningar på fastigheter	7 371	7 454	9 444	9 120
Summa uppskjutna skatteskulder	413 361	367 257	219 491	189 810
Avsättning för skatter	413 361	370 213	219 491	192 721
Alla förändringar av uppskjutna skatteskulder redovisas över resultaträkningen (se not 13)				

Not 32 Övriga skulder				
Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Premieskatt	33 380	33 509	33 380	33 509
Leverantörsskulder	23 065	14 084	23 065	13 964
Övriga skulder	103 000	5 621	3 695	5 541
	159 445	53 214	60 140	53 014

Not 33 Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Semesterlöneskuld	8 393	7 123	8 393	7 123
Sociala kostnader	2 494	5 849	2 494	5 849
Resultatbonus	7 385	4 461	7 385	4 461
Övriga upplupna kostnader	15 106	3 371	15 106	3 371
Förskottbetalda premier	88 844	85 406	88 844	85 406
Övriga förutbetalda intäkter	2 927	6 871	2 119	6 359
	125 149	113 081	124 341	112 569

Not 34 Arvode och kostnadsersättningar till revisorer				
Tkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Deloitte				
Revisionsuppdrag	461	334	420	316
Andra uppdrag	45	78	45	53
	506	412	465	369

Not 35 Närstående

Transaktioner och mellanhanden med närstående

Bolaget har en närstående relation till sina koncern- och intressebolag, se not 16-17.

Tkr	Försäljning av varor och tjänster till närstående		Inköp av varor och tjänster från närstående		Fordran på närstående per 31/12		Skuld till närstående per 31/12	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Länsförsäkringar i Norr Holding AB	-	-	-	-	-	-	-	-
Fastighetsbolaget Fabriken AB	857	857	-	-	18 000	18 000	-	-
Länsskruven AB	-	-	-	-	-	-	-	-
Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB	-	-	-	-	1 020	-	-	-
Trygga Mäklarna i Umeå AB	-	-	-	-	380	-	-	-

För upplysningar om ersättningar till närstående nyckelpersoner såsom styrelseledamöter och ledande befattningshavare hänvisas till not 38, Ersättningar och antal anställda.

Not 36 Åtaganden

Bolaget har i avtal förbundit sig att tillskjuta kapital till intressebolaget Länsförsäkringar i Norr Holding AB org nr 556764-1435 med ett maximalt belopp om 3 214 tkr samt till dotterbolaget Länsförsäkringar Västerbotten Invest AB org nr 559123-9271 med ett maximalt belopp om 98 991 tkr.

Not 37 Tilläggsupplysningar angående försäkringsrörelsen för moderbolaget

Tkr	FÖRSÄKRINGSKLASSER								
	Totalt 2017	Olycksfall och sjukdom	Motorfordon ansvar mot tredje man	Motorfordon övriga klasser	Brand- och annan egen-domsskada	Allmän ansvarighet	Rätts-skydd	Summa direkt försäkring	Mottagen åter-försäkring
Premieinkomst, brutto	888 636	60 322	159 953	254 050	331 090	18 284	17 418	841 117	47 520
Premieintäkt, brutto	863 341	55 289	161 101	241 216	323 908	17 953	17 031	816 498	46 843
Försäkringsersättningar, brutto	-621 388	-38 852	-130 467	-166 090	-234 140	-11 149	-8 015	-588 713	-32 676
Driftskostnader, brutto	-129 338	-11 261	-25 508	-29 166	-56 847	-3 151	-2 989	-128 922	-417
Resultat av avgiven återförsäkring	42 882	-1 132	-3 565	2 414	-38 071	-1 009	-1 518	-42 881	-
Skadeprocent brutto, %	-72,0%	-70,3%	-81,0%	-68,9%	-72,3%	-62,1%	-47,1%	-72,1%	-69,8%

Not 38 Ersättningar och antal anställda

Länsförsäkringar Västerbotten har endast fasta ersättningar till ledande befattningshavare. Rörliga ersättningar finns endast i vissa avtal för säljande personal och utgör mindre än en procent av företagets totala lönekostnader. Det vinstandelssystem som finns i företaget omfattar alla anställda utom Vd. I det fall vinstandel utgår innebär det att ersättningen är lika oavsett befattning. Grunden i vinstandelssystemet är att prestationer under året ska vara bättre än kalkylerat och baseras på det faktiska ekonomiska utfallet. Fastställda riktlinjer för ersättning finns publicerade på bolagets webbplats.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Principer

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt bolagsstämans beslut. Ersättning till Vd och andra ledande befattningshavare utgörs av fast grundlön, övriga förmåner samt pension. Med andra ledande befattningshavare avses de sex enhetscheferna. Ersättningar för verksamhetsåret 2017 till Vd och andra ledande befattningshavare har beslutats av styrelsen. Vd och andra ledande befattningshavare omfattas inte av något avtal om rörlig lön. Däremot omfattas de ledande befattningshavarna av bolagets vinstandelssystem på samma villkor som övrig personal. I företagets driftskostnader ingår avsättning för vinstandel, inklusive särskild löneskatt, med 7 385 mkr.

Tkr	Grundlön/ styrelsearvode	Övriga förmåner	Sociala kostnader	Varav pensionskostnad	Summa
Styrelsens ordförande					
Conny Sandström	102		17		119
Maria Wallin-Wällberg	341		107		448
Styrelsens vice ordförande					
Maria Högländer	181	5	58		244
Övriga styrelseledamöter					
Agneta Gustafsson	140	2	45		187
Pär Lärkeryd	136		43		179
Anders Nilsson	142		23		165
Peter Persson	149	3	48		200
Joacim Nordin	117		37		
Vd	2 486	26	2 638	1 670	5 102
Övriga ledande befattningshavare (6st)	6 405	120	7 010	4 303	13 535
Övriga tjänstemän	72 526	2 729	35 314	9 480	110 569
Fritidsombud	78		18		96
Summa	82 755	2 885	45 358	15 453	130 844

I grundlönen till Vd ingår arvode för styrelsearbete inom LF Sak och LFAB:s valberedning. Övriga förmåner till Vd avser rikskort, parkeringsförmån och ränteförmån. Sociala kostnader avser arbetsgivaravgifter, avtalspensioner samt löneskatt.

Pensioner och avgångsvederlag

Pensionskostnaden avser den kostnad som påverkat årets resultat. Bolagets förpliktelser avseende pensioner är täckta genom försäkringar i FPK, Skandikon och Länsförsäkringar Liv. För Vd gäller försäkringsbranschens normala pensionsvillkor även innefattande en rätt att på egen begäran avgå vid 62 års ålder. Vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningslönen ett avgångsvederlag med 18 månadslöner. Beträffande övriga befattningshavare i bolagets ledning har dessa 18 månaders uppsägningstid vid uppsägning från bolaget. I övrigt gäller för försäkringsbranschen normala anställningsvillkor.

	2017			2016		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Styrelseledamöter och ledande befattningshavare						
Styrelseledamöter	6	3	9	5	3	8
Vd och andra ledande befattningshavare	6	2	8	6	2	8
	2017			2016		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Antal anställda						
Vd	1	0	1	1	0	1
Tjänstemän	97	79	176	89	81	170
			177			171

Not 39 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och åtaganden

Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Tkr	2017	2016
För försäkringstekniska avsättningar (f.e.r.) registerförda tillgångar		
Byggnader och mark	164 433	-
Aktier och andelar	-	110 567
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 204 100	1 274 829
Fordringar avseende direkt försäkring	-	122 828
Summa	1 368 533	1 508 224
Fastighetsinteckningar	-	-
Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter	-	-
Åtaganden*	102 205	3 214

*Not 36

Not 40 Räntesats för diskontering av försäkringstekniska avsättningar

Den är framtagna för att motsvara riskfria räntesatser för relevanta durationer och baseras på marknadsnoteringar för svenska swapräntor. Därtill finns ett makro-ekonomiskt antagande om en långsiktig ränta på 4,20 %. För övrig försäkring används en fast räntesats baserad på den statsobligation som har löptid närmast åtagandenas genomsnittliga duration. För direkt trafikförsäkring och mottagen proportionell trafikåterförsäkring används räntesatsen 0,40 %, baserad på de senaste fem årens 7-åriga statsobligation. För mottagen icke-proportionell trafikåterförsäkring samt för sjuk- och olycksfallsförsäkring, såväl direktförsäkring som mottagen återförsäkring, används räntesatsen 0,60 %, baserad på de senaste fem årens 10-åriga statsobligation.

Not 41 Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:	2017
Årets resultat i moderbolaget	147 321 394
Balanserat resultat	1 664 605 676
Summa	1 811 927 070

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att 2 000 000 kr av vinstmedlen sätts av till bolagets samhällssatsning. Resterande balanseras i ny räkning.

Umeå den 15 mars 2018

Maria Wallin Wållberg
Ordförande

Maria Högländer
Vice ordförande

Pär Lärkeryd

Anders Nilsson

Peter Persson

Joachim Nordin

Agneta Gustafsson

Jari Saarela
Personalrepresentant

Jon Lindgren
Personalrepresentant

Göran Spetz
Verkställande direktör

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 15 mars 2018.
Koncernens resultaträkning samt rapport över finansiell ställning och moderbolagets
resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på bolagsstämman den 13 april 2018.

Min revisionsberättelse har lämnats 15 mars 2018

Anders Linné
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Länsförsäkringar Västerbotten Organisationsnummer 594001-3161

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Västerbotten för räkenskapsåret 2017-01-01-2017-12-31. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 8-39 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Mina uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets styrelse i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på min

bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt min professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i mitt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men jag gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Försäkringstekniska avsättningar – oreglerade skador

I enlighet med not 28 uppgår per 31 december 2017 Länsförsäkringar Västerbotten försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador brutto, före återförsäkrars andel, till 1 484 505 TSEK och netto, efter återförsäkrars andel till 1 225 841 TSEK. Av totala avsättningar för oreglerade skador utgörs avsättningar för inträffade men ännu ej rapporterade skador till brutto 815 853 TSEK och netto till 618 553 TSEK.

Länsförsäkringar Västerbottens avsättningar för ännu ej rapporterade skador är en väsentlig post i balansräkningen som baseras på komplexa aktuariella beräkningar och antaganden. Resultatet av bolagets bästa bedömning avseende avsättningsbehovet för inträffade men ej rapporterade skador är beroende av historik och datakvalité. De mest centrala antagandena med störst påverkan av posternas storlek är bedömningar av framtida ersättningsutflöden och diskonteringsfaktorer för hänförliga kassaflöden.

I not 1 framgår de väsentliga uppskattningar och bedömningar som beräkningarna av de inträffade men ej rapporterade skadorna bygger på och not 2 behandlar Läns-

försäkringar Västerbottens risker och riskhantering kopplat till bedömningar av inträffade men ej rapporterade skador. Felaktiga bedömningar av ovanstående parametrar kan påverka värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna väsentligt och därför bedöms detta vara ett område av särskild betydelse i min revision.

Länsförsäkringar Västerbotten har implementerat interna kontroller i anslutning till värderingen av de inträffade men ej rapporterade skadorna.

Mina revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande bestått av:

- Jag har granskat utformningen och effektiviteten av de kontroller som vi bedömt vara mest relevanta såsom kontroller kopplat till försäkringssystemens datakvalité, val av beräkningsmodell, bedömning av antaganden samt utvärdering och analys av rimligheten i utfallen.
- Jag har involverat aktuariesspecialister för att utföra kontrollberäkningar och utmana Länsförsäkringar Västerbottens modeller för beräkning av okända men ej rapporterade skador.
- Jag har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till de försäkringstekniska avsättningarna är rättvisande och fullständiga baserat på koncernens redovisningsprinciper.

Värdering av finansiella placeringstillgångar där noterade priser saknas (nivå 3)

Länsförsäkringar Västerbottens placerings-tillgångar uppgår till 4 219 911 TSEK per 31 december 2017 och tillgångarna värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 21 framgår det redovisade värdet av placeringstillgångar som klassificeras som nivå 3 utifrån IFRS 13. Värdet av totala finansiella placeringstillgångar där noterade priser saknas uppgår till 901 756 TSEK. Klassificeringen av aktier och andelar inom nivå 3 avser i huvudsak innehav i LFAB och andra onoterade innehav.

Risken i samband med värdering av finansiella placeringstillgångar till verkligt värde är i huvudsak relaterade till tillgångar som ej handlas på en aktiv marknad och som därmed kräver bedömning av verkligt

värde. Dessa tillgångar klassificeras som nivå 3 enligt IFRS 13 och värderas med hjälp av modeller som i hög utsträckning bygger på icke observerbara marknadspriser.

I not 1 och 21 i årsredovisningen framgår det en redogörelse av tillämpade redovisningsprinciper vid värdering av Länsförsäkringar Västerbottens placeringstillgångar inom nivå 3. Not 2 behandlar Länsförsäkringar Västerbottens aktiekursrisk.

De antaganden och modeller som används vid beräkningen av värderingen av dessa tillgångar är föremål för uppskattningar och bedömningar och området är därmed av särskild betydelse i min revision.

Mina revisionsåtgärder har omfattat men inte uteslutande bestått av:

- För innehavet i LFAB har jag granskat värderingen mot externa värderingsintyg som Länsförsäkringar Västerbotten har erhållit.
- Jag har utvärderat rimligheten i de externa värderingskällornas resultat baserat på publik tillgänglig information om motpartens finansiella rapportering. I tillägg har jag även kontrollerat att använd värderingsmetod är i enlighet med normgivning och branschpraxis.
- Jag har även utvärderat om notupplysningarna kopplat till placeringstillgångar där noterade priser saknas är rättvisande och fullständiga.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1-7 och 43-47. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen

innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift.

Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen

och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar jag tillräckliga och ändamåls-
enliga revisionsbevis avseende den finan-
siella informationen för enheterna eller
affärsaktiviteterna inom koncernen för
att göra ett uttalande avseende koncern-
redovisningen. Jag ansvarar för styrning,
övervakning och utförande av koncern-
revisionen. Jag är ensam ansvarig för
mina uttalanden.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Jag måste också förse styrelsen med ett uttalande om att jag har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka mitt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer jag vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Jag beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar Västerbotten för räkenskapsåret 2017-01-01-2017-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisions-
sed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna be-
skrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*.

Jag är oberoende i förhållande till moder-
bolaget och koncernen enligt god revisors-
sed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt
yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har
inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga
som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för för-
slaget till dispositioner beträffande bolagets
vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning
innefattar detta bland annat en bedömning
av om utdelningen är försvarlig med hänsyn
till de krav som bolagets och koncernens
verksamhetsart, omfattning och risker stäl-
ler på storleken av moderbolagets och kon-
cernens egna kapital, konsolideringsbehov,
likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organi-
sation och förvaltningen av bolagets ange-
lägenheter. Detta innefattar bland annat att
fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska
situation och att tillse att bolagets organisa-
tion är utformad så att bokföringen, med-
elsförvaltningen och bolagets ekonomiska
angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett
betyggande sätt. Den verkställande direk-
tören ska sköta den löpande förvaltningen
enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar
och bland annat vidta de åtgärder som är
nödvändiga för att bolagets bokföring ska
fullgöras i överensstämmelse med lag och
för att medelsförvaltningen ska skötas på
ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvalt-
ningen, och därmed mitt uttalande om an-
svarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för
att med en rimlig grad av säkerhet kunna
bedöma om någon styrelseledamot eller
verkställande direktören i något väsentligt
avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyl-
dig till någon försummelse som kan för-
anleda ersättningsskyldighet mot bolaget,
eller
- på något annat sätt handlat i strid med
försäkringsrörelselagen, lagen om års-
redovisning i försäkringsföretag eller
bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av för-
slaget till dispositioner av bolagets vinst
eller förlust, och därmed mitt uttalande om
detta, är att med rimlig grad av säkerhet
bedöma om förslaget är förenligt med för-
säkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säker-
het, men ingen garanti för att en revision
som utförs enligt god revisionssed i Sverige
alltid kommer att upptäcka åtgärder eller
försummelser som kan föranleda ersätt-
ningsskyldighet mot bolaget, eller att ett
förslag till dispositioner av bolagets vinst
eller förlust inte är förenligt med försäk-
ringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god
revisionssed i Sverige använder jag profes-
sionellt omdöme och har en professionellt
skeptisk inställning under hela revisionen.
Granskningen av förvaltningen och försla-
get till dispositioner av bolagets vinst eller
förlust grundar sig främst på revisionen av
räkenskaperna.

Vilka tillkommande granskningsåtgärder
som utförs baseras på min professionella
bedömning med utgångspunkt i risk och
väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar
granskningen på sådana åtgärder, områden
och förhållanden som är väsentliga för
verksamheten och där avsteg och överträ-
delser skulle ha särskild betydelse för bola-
gets situation. Jag går igenom och prövar
fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna
åtgärder och andra förhållanden som är re-
levanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet.
Som underlag för mitt uttalande om styrel-
sens förslag till dispositioner beträffande
bolagets vinst eller förlust har jag granskat
styrelsens motiverade yttrande samt ett
urval av underlagen för detta för att kunna
bedöma om förslaget är förenligt med för-
säkringsrörelselagen.

Anders Linné, utsågs till Länsförsäkringar
Västerbottens revisor av bolagsstämman
2017-04-07 och Deloitte har varit bolagets
revisor sedan 2013-04-12.

Umeå den 15 mars 2018

Anders Linné

Auktoriserad revisor

Styrelse

1 Maria Wallin Wällberg

Ordförande. Umeå. Vd Likvor AB.
Tillträde 2010. Mandattid utgår 2018.

2 Maria Höglander

Vice ordförande. Lycksele. Vd Norrtåg AB.
Tillträde 2010. Mandattid utgår 2018.

3 Pär Lärkeryd

Umeå. Vd Norra Skogsägarna.
Tillträde 2014. Mandattid utgår 2018.

4 Anders Nilsson

Sandfors. Pensionär.
Tillträde 2007. Mandattid utgår 2019.

5 Peter Persson

Storuman. Koncernchef Storumans kommun.
Tillträde 2015. Mandattid utgår 2019.

6 Agneta Gustafsson

Umeå. Advokat och Vd, Advokatfirman Nywa.
Tillträde 2013. Mandattid utgår 2019.

7 Joachim Nordin

Skellefteå. CFO Skellefteå Kraft AB.
Tillträde 2017. Mandattid utgår 2019.

8 Göran Spetz

Holmsund. Vd Länsförsäkringar Västerbotten.

9 Malin Hahn

Umeå. Vd-assistent och styrelsens sekreterare.

Arbetsstagarrepresentanter

10 Jari Saarela

Umeå. TM-ansvarig. Personalrepresentant SACO.

11 Jon Lindgren

Umeå. Placeringsrådgivare. Personalrepresentant FTF.

Suppleanter: Mats Sundling. Umeå. Försäkringsjurist. Personalrepresentant SACO. Erik Janze. Umeå. Försäkringsrådgivare företag. Personalrepresentant FTF.

Revisor Ordinarie: Anders Linné, Auktoriserad revisor, Deloitte
Suppleant: Jan Palmqvist, Auktoriserad revisor, Deloitte

Distrikt		Distrikt	
Vännäs		Bjurholm	
Hans Lindberg	Sunnanå 2, 911 93 Vännäs	Bengt-Olof Johansson	Kyrkogatan 23, 916 31 Bjurholm
Curt Edlund	Vännfors 135, 911 92 Vännäs		
Lövånger		Umeå	
Desereé Olofsson	Lövsele 55, 930 10 Lövånger	Christoffer Lundström	Järnvägsgatan 16 A, 903 32 Umeå
Burträsk		Kristina Esberg	Kungsgårdsvägen 54, 903 55 Umeå
Mikael Olofsson	S. Renbergsvattnet 211, 937 92 Burträsk	Anita Forsgren	Smärgelgatan 6, 903 60 Umeå
Bureå		Elisabet Isaksson	Brogatan 44, 903 23 Umeå
Jon Forsberg	Yttervik 320, 931 91 Skellefteå	Richard Boström	Smärgelgatan 4, 903 60 Umeå
Byske		Erica Lidgren	Murarvägen 64, 903 60 Umeå
Kurt Hedlund	Bäckliden 12, 930 47 Byske	Jenny Carlsson	Gyllengripsgatan 47, 903 55 Umeå
Norsjö		Christoffer Berg	Fogdevägen 29, 903 55 Umeå
Robert Boström	Båtfors 55, 936 92 Boliden	Sara Flygare	Hartvigsgatan 11, 903 55 Umeå
Malå		Marie Näslund	Glasögrvägen 114, 913 42 Obbola
Inge Näslund	Falkvägen 23, 930 70 Malå	Robert Ackemo	Sandåsbergsvägen 1, 905 86 Umeå
Storuman		Jessica Sundin	Östra Strandgatan 50 E, 903 33 Umeå
Jessica Bergfors	Lassovägen 2, 920 66 Hemavan	Emanuel Wiklund	Himlastigen 14, 906 41 Umeå
Pia Kristiansson	Plankvägen 5, 923 32 Storuman	Lennart Salomonsson	Hössjö 47, 905 86 Umeå
Sorsele		Hugo Börjesson	Sandåsvägen 3 B, 903 54 Umeå
Ragnvi Sorsén	Bräskafors 263 A, 924 94 Sorsele	Fredrika/Åsele	
Lycksele		Lars Enfeldt	Bofinksvägen 19, 910 60 Åsele
Elisabeth Sjödin Ögren	Bratten 190, 921 93 Lycksele	Jörn/Boliden	
Jan Lundmark	Barrvägen 14, 921 46 Lycksele	Ulf Åhlund	Stavaträsk 67, 934 94 Kåge
Vilhelmina		Skellefteå	
Nils-Erik Sjöström	L Annevare 3, 912 93 Vilhelmina	Malin Eriksson	Soldatvägen 8, 931 95 Skelleftehamn
Jörgen Karlsson	Nästansjö 38, 912 92 Vilhelmina	Marie Lidén Hedström	Aldergatan 22, 932 31 Skellefteå
Dorotea		Johanna Larsen	Spisen 107, 934 32 Kåge
Britt-Inger Mohlin Grahn	Storgatan 5 A, 917 31 Dorotea	Leena Grenvall	Bladgatan 150, 931 58 Skellefteå
Hörnefors		Nils Vesterberg	Villagatan 2 E, 931 62 Skellefteå
Håkan Jonsson	Norrbyn 13, 905 71 Hörnefors	Christer Norde	Aldergatan 1 lgh 1401, 931 35 Skellefteå
Sävar/Holmön		Johan Söderberg	Folkparksgatan 14, 931 70 Skellefteå
Fredrik Sehlstedt	Johannesfors 44, 918 32 Sävar	Dick Hellman	Myntgatan 7 B, 931 48 Skellefteå
Mattias Björnstig	Täfteböle 23, 905 95 Umeå	Bygdeå/Robertsfors/Nysätra	
Nordmaling		Helén G Bäckström	Pellboda 25, 915 96 Flarken
Maj Forsberg	Bäcknäset 55, 914 90 Nordmaling	Mats Gustafsson	Klintsjön 246, 915 94 Änåset
May-Liss Abrahamsson	Utåkersvägen 10, 914 33 Nordmaling	Vindeln	
		Christer Lundgren	Storv 103, 922 94 Tvärålund

Ordlista

ALLMÄNT

Bruttoaffär

Försäkringsaffär utan avdrag för den del av affären som återförsäkras hos andra bolag.

Direkt försäkring

Försäkringsaffär som avser avtal direkt mellan försäkringsgivare (försäkringsbolag) och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är – till skillnad från vid mottagen återförsäkring – direkt ansvarig gentemot försäkringstagarna.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan eller vill bära hela den ansvarighet som det iklätt sig gentemot försäkringstagare, återförsäkrar bolaget de tecknade försäkringarna – helt eller delvis – hos andra bolag. Man talar härvid om avgiven återförsäkring hos det förstnämnda och mottagen återförsäkring (indirekt försäkring) hos de sistnämnda bolagen.

Mottagen återförsäkring

Med mottagen återförsäkring förstås återförsäkringsaffär som mottages från andra försäkringsföretag. Mottagande bolag har i detta fall inget direkt ansvar gentemot försäkringstagarna.

Affär för egen räkning, f.e.r.

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag självt står risken för och som alltså inte återförsäkras hos andra bolag. Affär för egen räkning är med andra ord bruttoaffär minskad med avgiven återförsäkring.

TERMER I RESULTATRÄKNINGEN OCH RESULTATANALYSEN

Premieinkomst

Under året influtna premier med förfallodag under det aktuella året samt förskottsbetalda premier med förfallodag under det aktuella året.

Premieintäkt

Avser, kort uttryckt, den premieinkomst som belöper på räkenskapsåret. Premierna inbetalas vid skilda förfallodagar under året och avser som regel en försäkringstid av ett år. Vid räkenskapsårets slut har bolaget således erhållit premier som till större eller mindre del avser närmast följande år. Denna del av premieinkomsten redovisas i bokslutet som en skuldpost, som kallas avsättning

för ej intjänade premier. Motsvarande skuldpost vid räkenskapsårets början frigörs och är en intäkt för det aktuella året. Se även kvardröjande risker nedan. Premieintäkten för året består således av följande poster: avsättning för ej intjänade premier vid årets början plus premieinkomst under året minus avsättning för ej intjänade premier vid årets slut.

Försäkringsersättningar

Utbetalda försäkringsersättningar plus avsättning för oreglerade skador vid årets slut minus avsättning för oreglerade skador vid årets början. En del av försäkringsersättningarna utgörs av reserv-avvecklingsresultat.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Driftskostnader är en sammanfattande benämning på kostnaderna för anskaffning, försäljning och administration.

Avvecklingsresultat

För skador som inte är slutreglerade vid räkenskapsårets utgång reserveras medel, i bokslutet, i avsättning för oreglerade skador. Den bedömning av kommande utbetalningar som gjorts kan av olika skäl visa sig felaktig. Inflations-takten kan bli en annan än den som förutsattes när skadan värderades. Lagstiftning och/eller praxis beträffande personskador kan förändras. Vidare är det rent allmänt svårt att bedöma utbetalningarna för en komplicerad skada, vars slutreglering kan ligga flera år framåt i tiden. Om det beräknade ersättningsbeloppet för en skada visar sig vara övervärderat, uppstår en vinst när ersättningsbeloppet bedöms på nytt eller när skadan slutregleras. Om beloppet undervärderats blir det på motsvarande sätt en avvecklingsförlust.

Resultat av avgiven återförsäkring

Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring plus återförsäkrarens andel i försäkringsersättningar minus depoträntor minus premiekostnad för avgiven återförsäkring bildar ett saldo för avgiven återförsäkring.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premier betalas i förskott medan drift och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte har betalats ut placerar bolaget under tiden så det ger en avkastning. Den beräknade räntan, kalkylräntan, på dessa placeringar förs från kapitalförvaltningen till försäkringsrörelsen.

TERMER I BALANSRÄKNINGEN

Försäkringstekniska avsättningar

Sammanfattande benämning på gjorda avsättningar för ej intjänade premier och kvardröjande risker, oreglerade skador och återbäring.

Avsättning för ej intjänade premier

En skuldpost som i princip motsvarar den del av premieinkomsten som vid bokslutet hänförs sig till nästkommande år.

Kvardröjande risker

Om avsättning för ej intjänade premier bedöms otillräcklig för att täcka förväntade skade- och driftskostnader för det gamla försäkringsbeståndet fram till nästa förfallodag, ska denna ökas med avsättning för kvardröjande risker.

Avsättning för oreglerade skador

De skador som inträffar under räkenskapsåret hinner av olika skäl (tidskrävande utredningar med mera) inte alltid slutregleras före årets utgång. I bokslutet måste därför en avsättning göras för beräknade, ännu inte utbetalda försäkringsersättningar. Det är denna skuldpost som kallas avsättning för oreglerade skador.

Avsättning för återbäring

Reserv för återbäring som tilldelats men vid bokslutstillfället ännu inte förfallit till betalning.

Obeskattade reserver

Säkerhetsreserv

Kollektiv säkerhetsbetingad förstärkning till de försäkringstekniska avsättningarna i skadeförsäkring.

Periodiseringsfond

Svensk skattelagstiftning medger under vissa förutsättningar avsättning till periodiseringsfond. Avsättning får ske med högst 25 procent av den skattepliktiga inkomsten. En avsättning ska återföras till beskattning senast sjätte året efter avsättningen. Genom avsättning till periodiseringsfond kan en skattemässig resultatutjämning ske mellan olika år.

Uppskjuten skatt

Skatteskuld på orealiserade vinster samt på skillnaden mellan bokfört och skattemässigt värde på fastigheter.

Fond för orealiserade vinster

Skillnaden mellan placerings-tillgångars verkliga värde och anskaffningsvärde efter avdrag för uppskjuten skatt.

ÖVRIGA TERMER OCH NYCKELTAL

Konsolideringskapital

Sammanfattande benämning på summan av beskattat eget kapital, obeskatade reserver och uppskjuten skatt.

Konsolideringsgrad

Förhållandet mellan konsolideringskapital och premieinkomst för egen räkning. Uttrycks i procent och används inom skadeförsäkring.

Skadeprocent

Försäkringsersättningarna dividerade med premieintäkten.

Driftskostnadsprocent

Driftskostnaderna dividerade med premieintäkten.

Totalkostnadsprocent

Summan av försäkringsersättningar och driftskostnader dividerad med premieintäkten.

Direktavkastningsprocent

Nettot av ränteintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar och överskott/underskott på egna fastigheter i procent av tillgångarnas utgående marknadsvärden inklusive upplupen ränta plus månadsvis viktning av försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar under året sätts i relation till under året genomsnittligt förvaltat kapital, det vill säga ingående marknadsvärde plus månadsvis viktning av försäkringsrörelsens under året uppkomna kassaflödesnetto.

Kapitalbas

Kapitalbasen är enkelt uttryckt det tillgängliga kapitalet. Ett företags kapitalbas innehåller i första hand eget kapital, men dessutom får man inom vissa gränser räkna in också förlagslån som tagits upp. Förlagslån är lån där långivarens fordran i händelse av företagets konkurs inte kommer att bli betald förrän alla vanliga skulder är till fullo betalda. Förlagslån ger alltså en extra buffert för övriga fordringsägare.

Solvensmarginal

Erforderlig solvensmarginal är ett mått på hur stort kapital ett företag behöver. Beräkningen av den görs dels utifrån bolagets premieinkomster, dels utifrån dess skadeersättningar. Den erforderliga solvensmarginalen är det högsta av de två beräknade värdena. Det krävs att kapitalbasen skall vara minst så stor som den erforderliga solvensmarginalen, men också minst så stor som det så kallade garantibeloppet (ett fast belopp som inte beror av bolagets affärsvolym, däremot av vilken typ av affär bolaget sysslar med).

Diskontering

Trafik- och olycksfallsförsäkring är en affär med lång avvecklingstid. Det innebär att det kan ta flera år innan en skada är slutbetald. Under tiden förräntas den avsättning som avsatts som reserv för skadan. Det innebär att ett lägre belopp än det nominella kan avsättas som reserv, det vill säga avsättning för oreglerade skador.

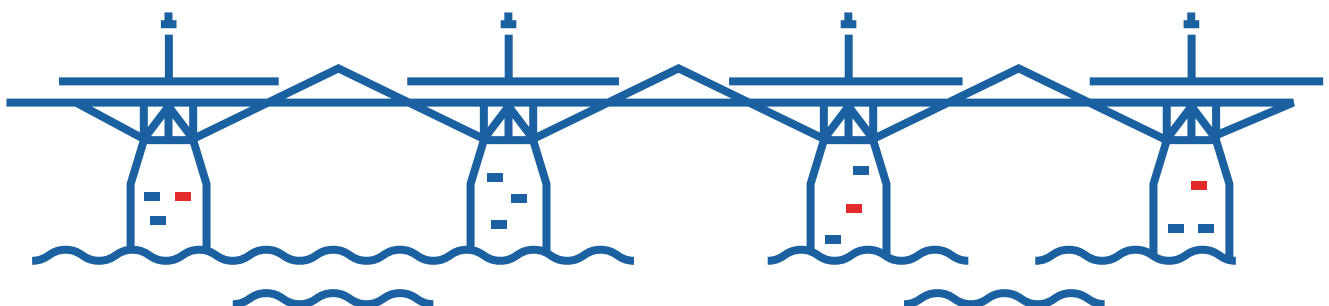
Solvenskapitalkravet (SCR)

SCR ska beräknas utifrån alla kvantifierbara risker i verksamheten och ska med 99,5 procent sannolikhet garantera att bolaget inte blir insolvent under en ettårsperiod. Kapitalkravet ska beräknas utifrån följande risker:

- Skadeförsäkringsrisk (premie- och reservrisk, katastrofrisk)
- Livförsäkringsrisk
- Marknadsrisk (aktie-, ränte-, fastighets-, kreditspread-, valuta- och koncentrationsrisk)
- Motpartsrisk (återförsäkrare, motparter i finansiella derivat)
- Operativ risk

Minimikapitalkravet (MCR)

MCR beräknas till en summa som med 85 procent sannolikhet ska täcka det värsta tänkbara scenariot, till exempel en börskrasch. MCR ska ligga inom ett intervall mellan 25 och 45 procent av SCR.

Umeå Rådhusplanaden 11, Box 153, 901 04 Umeå, 090-10 90 00 | Lycksele Torget 3, Box 15, 921 21 Lycksele, 0950-347 50 | Skellefteå Nygatan 46, Box 34, 931 21 Skellefteå, 0910-73 40 00
E-post info@LFvasterbotten.se